

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

**LIETUVOS
RESPUBLIKOS SEIMAS**

Vilnius, 2020

Leidinyje „Lietuvos Respublikos Seimas“ pateikiama iliustruota parlamentarizmo Lietuvoje apžvalga, atspindinti įstatymų leidžiamosios institucijos raidą nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikų iki šių dienų.

Apžvelgiami reikšmingiausi parlamentarizmo istorijos įvykiai, svarbiausi Seimo sprendimai, padarę įtakos šalies politiniam, ekonominiam ir kultūriniam gyvenimui. Aptariama Seimo struktūra, Lietuvos įsitvirtinimas tarptautinėse organizacijose ir bendradarbiavimas su kitų valstybių parlamentais.

Skaitytojai supažindinami su Seime vykstančiais renginiais, parlamentarizmo ir valstybingumo sukakčių minėjimais. Taip pat pristatomas Seimo pastatų kompleksas, interjero detalės.

Leidinį parengė Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamentas.

Leidinio tekstai parengti remiantis istorine medžiaga, dokumentais, Seimo posėdžių stenogramomis, Seimo interneto svetainėje pateikiama informacija.

Panaudotos Jungtinių Tautų Organizacijos fotoarchyvo, Kauno arkivyskupijos kurijos archyvo, Lenkijos Respublikos nacionalinės bibliotekos, Lenkijos Respublikos vyriausiojo senųjų aktų archyvo, Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos, Lietuvos nacionalinio muziejaus, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Seimo archyvo (LRSA, Džojos Gundos Barysaitės, Tomo Juodaičio, Justino Kygos, Gintaro Mačiulio, Olgos Posaškovos, Linos Žilytės), Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Vilniaus regioninio valstybės archyvo, Vilniaus universiteto bibliotekos, fotografų Vladimiro Gulevičiaus, Romualdo Jurgaičio, Andriaus Petrulevičiaus, Algirdo Sabaliausko nuotraukos.

Viršelyje – Lietuvos Respublikos Seimo archyvo nuotrauka (autorė Džoja Gunda Barysaitė), galiniame viršelyje panaudotos Vytauto Didžiojo karo muziejaus (Steigiamojo Seimo posėdis, 1920 m. gegužės mėn.), Andriaus Petrulevičiaus (Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas, 1990 m. kovo 11 d.) ir Lietuvos Respublikos Seimo archyvo (autorė Olga Posaškova) nuotraukos.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-8143-13-3

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija

LIETUVOS
RESPUBLIKAI - 100
2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO
ŠIMTMEČIO METAI

Turiny s

I. SEIMO ISTORIJA	6
Seimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Abiejų Tautų Respublikoje	7
Moderniojo parlamentarizmo pradžia	16
Seimas atkūrus Lietuvos nepriklausomybę	30
II. 2016–2020 M. SEIMAS	62
III. SEIMAS IR JO VEIKLA	70
Seimo Pirmininkas	72
Seimo valdyba	74
Seniūnų sueiga	75
Seimo frakcijos	76
Seimo komitetai	78
Seimo komisijos	80
Seimo posėdžiai	82
Teisėkūra	86
Tarptautiniai ryšiai	88
Ryšiai su visuomene	92
Seimo apdovanojimai	105
Seimo kanceliarija	108
IV. SEIMO RŪMAI	112

I. SEIMO ISTORIJA

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės herbas. Alessandro Guagnini, „Kronika Sarmacyey Europskiey...“, Krokuva, 1611. Vilniaus universiteto biblioteka

Šarvuotas raitelis su kalaviju ir skydu – Vytis – vienas iš seniausių herbų Europoje. Vytis, kaip Lietuvos valstybės herbas, pradėtas naudoti XIV a. pabaigoje

100 LIETUVOS PARLAMENTARIZMO DATŲ

Žodžio „Seimas“ kilmė. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje vykusius bajorų ir didikų suvažiavimus, matyt, perėmus tradiciją iš lenkų (lenk. sejm), ilgainiui imta vadinti žodžiu „seimas“, vartotu gausiam susibūrimui apibrėžti. Iš pradžių „seimas“ reiškė susirinkimą, suvažiavimą, o vėliau tapo tikriniu žodžiu, reiškiančiu parlamentą. Beje, lietuvių tautosakoje šis žodis sutinkamas ir kaip bendrinis, reikšmė – susirinkimas, suėjimas. Tradicija parlamentą vadinti Seimu Lietuvoje atgimė kilus tautiniam atgimimui XX a. pradžioje, kai atkūrus valstybingumą visuotiniais rinkimais pradėta rinkti Tautos atstovus, vykdančius valstybės įstatymų leidėjų funkciją. Seimu parlamentai dabar taip pat vadinami Latvijoje (Saeima) ir Lenkijoje (Sejm).

SEIMAS LIETUVOS DIDŽIOJOJE KUNIGAIKŠTYSTĖJE IR ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKOJE

1. **1253 m. liepos 6 d.** Mindaugas karūnuotas Lietuvos karaliumi.
2. **1306 m.** Petro Dusburgiečio „Prūsijos žemės kronikoje“ paminėtas „valdovo ir pačių Lietuvos galingiausiųjų parlamentas“.
3. **1387 m. vasario 22 d.** – Lietuvos krikšto diena.
4. **1410 m. liepos 15 d.** įvyko Žalgirio mūšis. Jungtinės Lietuvos ir Lenkijos kariuomenės pergalė nutraukė keletą šimtmečių trukusią Vokiečių ordino karinę ekspansiją Baltijos jūros regione.
5. **1413 m. spalio 2 d.** dalyvaujant Lietuvos ir Lenkijos bajorijai, Jogailai ir Vytautui, tarp Lietuvos ir Lenkijos sudaryta Horodlės unija, įteisinusi nuolatinę Lietuvos didžiojo kunigaikščio instituciją.
6. **1445 m. lapkričio 30 d.** Vilniuje susirinko išplėstinis Ponų tarybos posėdis (dalyvaujant Lietuvos bajorams), kuriame buvo apsvaistytas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kazimiero paveldėto Lenkijos sosto užėmimo klausimas.
7. **1447 m. gegužės 2 d.** Lietuvos didysis kunigaikštis Kazimieras suteikė privilegiją Lietuvos bajorams, kuria pažadėjo duoti jiems ir miestiečiams tokias pačias teises, kokias turi Lenkijos bajorai ir miestiečiai.
8. **1492 m. liepos 20 d.** Vilniuje prasidėjo LDK bajorijos suvažiavimas, kuriame Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu išrinktas Aleksandras Jogailaitis. Suvažiavimas buvo sušauktas visų LDK sričių atstovų reprezentacijos principu. Istorikų nuomone, šis suvažiavimas gali būti laikomas viena iš simboliinių LDK Seimo pradžios datų.
9. **1512 m.** į Vilniaus Seimą sušaukti LDK bajorai buvo kviečiami po du iš LDK žemės (pavieto). Nuosekliai formavosi bajorijos atstovavimo Seime principas.
10. **1529 m. sausio 11 d.** paskelbtas pirmasis LDK įstatymų rinkinys – I Lietuvos Statutas.

Seniausias trijų „posėdžiaujančių luomų“ – Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro Jogailaičio, jį supančių Karaliaus tarybos, ar Senato, narių ir dar negausių teritorijų (pavietų) atstovų (su smailiomis kepurėmis) – pavaizdavimas. Pakraščiuose – žemių herbai. Spalvotas medžio raizginys iš Jano Łaskio „Commune incliti Poloniae Regni privilegium“, Krokva, 1506 m. Lenkijos Respublikos nacionalinė biblioteka

LDK Seimo, kaip tam tikros grupės asmenų tarimosi ir sprendimų priėmimo pagrindiniais valstybės klausimais, formavimasis buvo ilgas procesas. Konkretesnių politinės institucijos bruožų Seimas, sudaromas iš bajoriją reprezentuojančių atstovų, įgijo XV a. pabaigoje – XVI a. pirmojoje pusėje. Šiuo laikotarpiu stebimas atstovaujamojo principo įsigalėjimas, reguliariesnis seimų šaukimas, Seimo raštvedybos kūrimas. Įstatymų leidžiamąja institucija Seimas tapo, kai ši funkcija buvo įtvirtinta II Lietuvos Statute (1566).

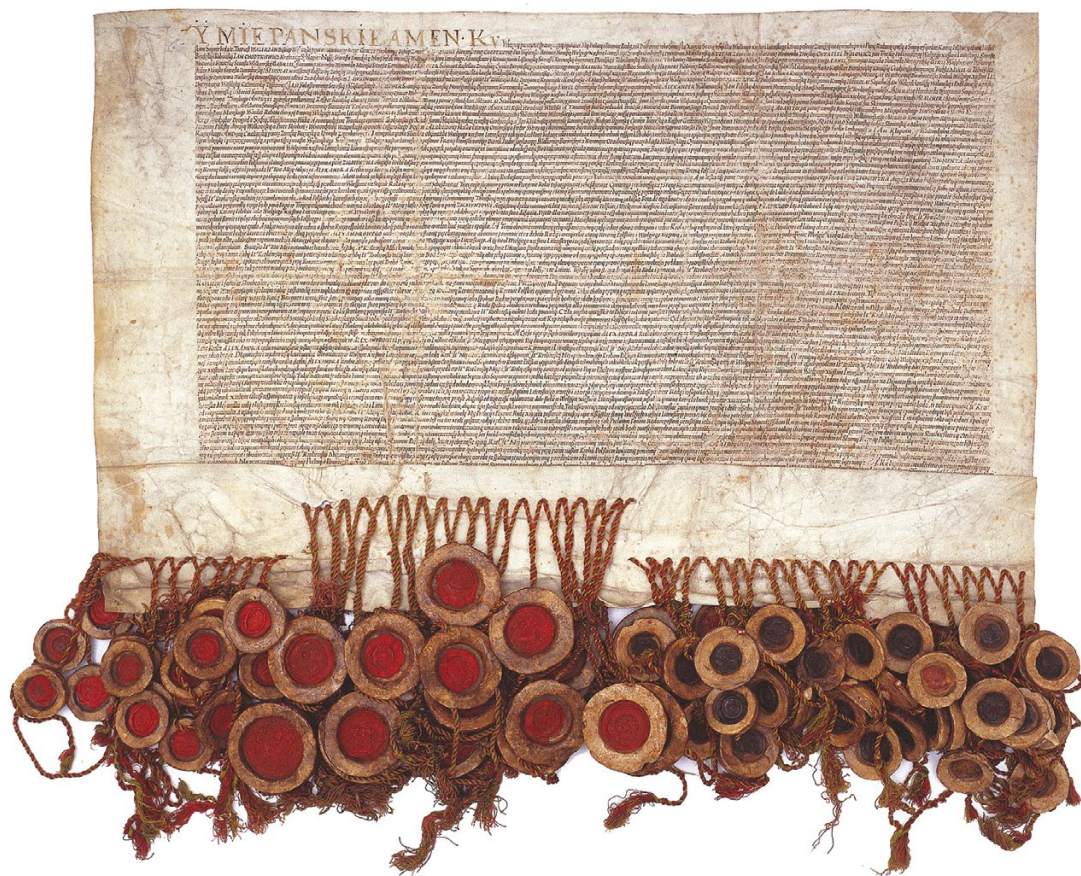
I Lietuvos Statuto, priimto 1529 metais, Lauryno nuorašo (1531 m.) fragmentai. Statutą galima prilyginti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės konstitucijai. Tuo metu pagal teisės straipsnių ir aptartų sričių apimtį šis dokumentas pranoko kitų Europos šalių teisinus. I Lietuvos Statute iškeliamą visuotinio Seimo svarbą. Vilniaus universiteto biblioteka

11. **1534 m. vasario 15 d.** Vilniuje susirinko Seimas, į kurį pirmą kartą atvyko ir buvo atstovaujami visų visuomenės elito sluoksnių atstovai: valdovas, kunigaikščiai, Ponų taryba, svarbiausi LDK pareigūnai ir bajorijos atstovai.
12. **1565 m. gruodžio 30 d.** LDK bajorijos prašymu Vilniaus Seime Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas paskelbė Vilniaus privilegiją, kuria Lenkijos pavyzdžiu buvo įsteigti ikiseiminiai pavietų seimeliai.
13. **1566 m. kovo 11 d.** įsigaliojo II Lietuvos Statutas, įtvirtinęs bajorų demokratiją, numatęs Lietuvos Seimo, kaip įstatymų leidžiamosios institucijos, teisę.
14. **1569 m. liepos 1 d.** Liubline pasirašytas Lenkijos Karalystės ir LDK sąjungos aktas, kuriuo buvo sudaryta Abiejų Tautų Respublika (ATR) su bendru abiejų valstybių Seimu.
15. **1573 m. gegužės 20 d.** elekciniam Seime prie Varšuvos Lietuvos ir Lenkijos parlamentariai priėmė Henriko artikulų – pirmąją ATR Konstituciją, veikusią iki 1791 m. Dokumentas reglamentavo valdovo išrinkimo tvarką bei valdovo ir Seimo santykius.
16. **1581 m. kovo 1 d.** Varšuvos Seime priimti Lietuvos vyriausiojo tribunolo – apeliacinio teismo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje – nuostatai.

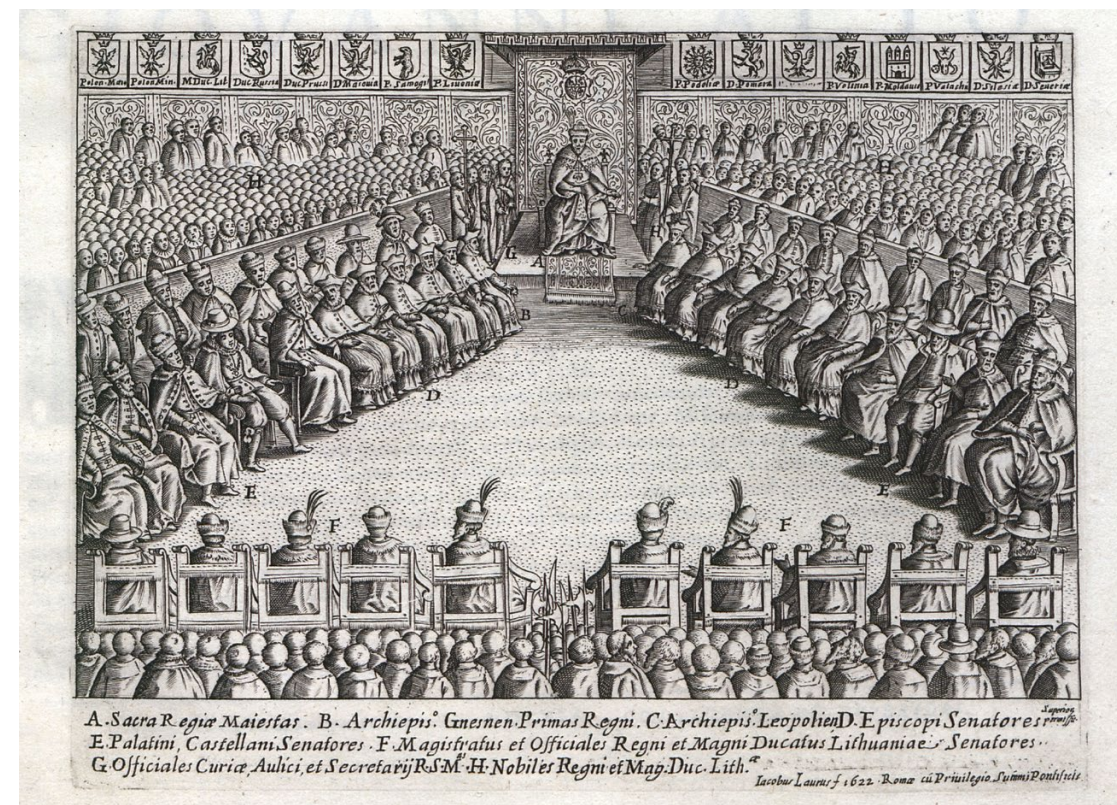
Pirmasis Vilniaus miesto planas, publikuotas vokiečių kartografo ir bažnyčios diplomato Georgo Brauno (1541–1622) sudarytame Pasaulio miestų rinkinyje. Vilniaus universiteto biblioteka

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Seimo ištakų randama sostinėje Vilniuje, į kurį 1492 m. po Lenkijos ir Lietuvos valdovo Kazimiero Jogailaičio mirties buvo sukviesti atskirų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sričių bajorai, kad dalyvautų naujo valdovo rinkimuose. Šis kvietimas svarbus tuo, kad pirmą kartą nurodomas šaukimas į Seimą, pagrįstą delegavimo ir atstovavimo principu.

1569 m. liepos 1 d. Liubline pasirašytas Lenkijos Karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sąjungos aktas, kuriuo buvo sudaryta Abiejų Tautų Respublika su bendru abiejų valstybių Seimu. Europos parlamentarizmo istorijos kontekste Abiejų Tautų Respublikos Seimas vertinamas kaip unikalus atvejis – dviejų valstybių politinės unijos pagrindu sukurta viena parlamentinė institucija. Abiejų Tautų Respublika gyvavo nuo 1569 iki 1795 m. Lenkijos Respublikos vyriausiasis senųjų aktų archyvas, Pergamentų rinkiniai

17. **1588 m. sausio 28 d.** patvirtintas III Lietuvos Statutas (įsigaliojo 1589 m. sausio 6 d.), kuris iki 1795 m. buvo pagrindinis Lietuvos teisės kodeksas.
18. **1678 m. gruodžio 15 d.** ATR Seimas pirmą kartą susirinko Gardine.
19. **1717 m. vasario 1 d.** Varšuvoje susirinko vadinamasis „Nebylusis Seimas“, kurio darbas truko vos vieną dieną. Rusijos kariuomenės apsuptas Seimas perpus sumažino ATR kariuomenę, ribojo Senato galias. ATR *de facto* tapo Rusijos protektoratu.
20. **1772 m. rugpjūčio 5 d.** Rusija, Prūsija ir Austrija pasirašė trišalę sutartį dėl I ATR padalijimo.
21. **1773 m. spalio 14 d.** Seimo sprendimu įkurta ir darbą pradėjo ATR Edukacinė komisija – viena pirmųjų švietimo ministerijų Europoje.

Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Zigmanto Vazos laikų Abiejų Tautų Respublikos Seimas. Giacomo Lauro, „Antique urbis splendor...“, Roma, 1622. Lenkijos Respublikos nacionalinė biblioteka

Abiejų Tautų Respublikos Seimą sudarė dveji rūmai – Senato ir Atstovų rūmų. Seimą sudarė 3 luomai: valdovas – Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis, Senatas ir Atstovų rūmai. Nuo 1569 iki 1793 m. įvyko 173 Seimo sesijos. Tradiciškai Respublikos seimai rinkosi Lenkijos Karalystės Varšuvos ir Krokuvos miestuose, kiek vėliau, nuo XVII a., – ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Gardino mieste.

22. **1788 m. spalio 6 d.** darbą Varšuvoje pradėjo Ketverių metų Seimas (1788–1792), kuris ėmėsi ATR reformų.
23. **1791 m. balandžio 18 d.** Seimas priėmė įstatymą „Mūsų laisvieji karališkieji miestai Respublikos valstybės“. Tai buvo vienas pirmųjų žingsnių transformuojant ATR iš luominės į pilietinę visuomenę.
24. **1791 m. gegužės 3 d.** Ketverių metų Seimas priėmė Gegužės 3-iosios Konstituciją, kurioje įteisino pažangias reformas, tačiau panaikino atskiras Lietuvos valstybės institucijas.
25. **1791 m. spalio 20 d.** Seimas priėmė Abiejų Tautų savitarpio garantijos įstatymą, kuriuo buvo nustatytas lygus Lenkijos ir LDK narių skaičius bendrose centrinėse valdžios institucijose. Lietuva pripažinta lygiateise dualistinės ATR dalimi.

Paskutinio Abiejų Tautų Respublikos valdovo Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio rinkimai 1764 m. Dail. Bernardas Bellottas. Paveikslas eksponuojamas Varšuvos karališkojoje pilyje – istorinėje Abiejų Tautų Respublikos valdovų rezidencijoje Varšuvoje.

Seimai buvo paprastieji ir nepaprastieji. Paprastieji seimai leisdavo įstatymus ir sprendavo einamuosius valstybės reikalus. Nepaprastieji seimai buvo kviečiami iškilus svarbiems reikalams. Mirus valdovui, rinkdavosi konvokaciniai seimai, kuriuose būdavo sprendžiami tarpuvaldžio reikalai ir aptariamasis naujojo valdovo rinkimas, elekciniai seimai, kuriuose buvo renkamas valdovas, ir karūnaciniai seimai, šaukiami naujo valdovo karūnacijos proga.

1791 m. gegužės 3 d. Konstitucijos priėmimas Karaliaus rūmų Senatorių salėje, Varšuvoje. Dail. Jeanas Pierre'as Norblinas de la Gourdainė'as, 1804–1806 m. Lenkijos Respublikos nacionalinė biblioteka

1791 m. gegužės 3 d. Ketverių metų Seime priimtas Valdymo įstatymas buvo pirmoji Europoje rašytinė konstitucija, kuri įteisino pažangias reformas, tačiau panaikino atskiras Lietuvos valstybės institucijas. 1791 m. spalio 20 d. Seimas priėmė Abiejų Tautų savitarpio garantijos įstatymą, kuriuo buvo nustatytas lygus Lenkijos ir LDK narių skaičius bendrose centrinėse valdžios institucijose. Lietuva pripažinta lygiateise dualistinės Abiejų Tautų Respublikos dalimi.

Deja, Gegužės 3-iosios Konstitucija ir jos padarytos reformos galiojo tik 14 mėnesių. Spaudžiama kaimyninių valstybių, Abiejų Tautų Respublika 1795 m. galutinai išnyko iš Europos politinio žemėlapiu.

26. **1793 m. sausio 23 d.** Rusija ir Prūsija sudarė sutartį dėl II ATR padalijimo.
27. **1793 m. lapkričio 23 d.** Gardinė darbą baigė paskutinis ATR Seimas. Dėl Rusijos įtakos Seimas panaikino 1791 m. gegužės 3 d. Konstitucijos, kitų įstatymų galiojimą, nutraukė daugelio 1788–1792 m. reformų vykdymą.
28. **1794 m. kovo 24 d.** prasidėjo generolo Tado Kosciuškos vadovaujamas sukilimas. Balandžio 16 d. sukilimas išplito ir Lietuvoje. Sukilėlių pajėgos balandžio 23–24 d. užėmė Vilnių, sudaryta LDK sukilėlių vyriausybė. Metų pabaigoje sukilimas buvo numalšintas.
29. **1795 m. spalio 24 d.** Sankt Peterburge buvo pasirašyta III ATR padalijimo tarp Rusijos, Prūsijos ir Austrijos sutartis. Bajorų demokratiniu valdymu paremta federacinė valstybė buvo ištrinta iš Europos žemėlapiu.

Vilniaus miesto rūmai (dabar – Lietuvos nacionalinė filharmonija), kuriuose 1905 m. gruodžio 4–5 dienomis buvo susirinkęs Didysis Vilniaus Seimas. Apie 2 000 lietuvių iš Lietuvos, Rusijos, Ukrainos, Lenkijos, Latvijos nutarė reikalauti Lietuvos autonomijos su Seimu Vilniuje, išrinktu „<...> visuotiniu, lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautos ir tikėjimo“. Vilniaus regioninis valstybės archyvas

MODERNIOJO PARLAMENTARIZMO PRADŽIA

30. **1905 m. gruodžio 4–5 dienomis** Vilniuje posėdžiavo Didysis Vilniaus Seimas (dalyvavo 2 000 atstovų). Suvažiavimo dalyviai nutarė reikalauti Lietuvos autonomijos Rusijos imperijos sudėtyje.
31. **1917 m. rugsėjo 18–22 dienomis** Vilniuje susirinkusi Lietuvių konferencija žengė pirmuosius realius žingsnius Valstybės atkūrimo link. Išrinkta dvidešimties narių Lietuvos Taryba, kuri įpareigota siekti Nepriklausomybės. Lietuvos Taryba veikė lyg savotiškas parlamentas.
32. **1918 m. vasario 16 d.** Lietuvos Taryba paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės Aktą.
33. **1918 m. lapkričio 2 d.** Lietuvos Valstybės Taryba priėmė Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos Pamatinius Dėsnius, kurie turėjo galioti tol, kol Steigiamasis Seimas nuspręs dėl Lietuvos valdymo formos ir priims nuolatinę konstituciją. Ši data taip pat laikoma moterims Lietuvoje suteiktos balsavimo teisės pradžia.
34. **1918 m. lapkričio 11 d.** Lietuvos Valstybės Taryba patvirtino pirmąją Lietuvos Valstybės Ministrų Kabineta, vadovaujamą Augustino Voldemaro.

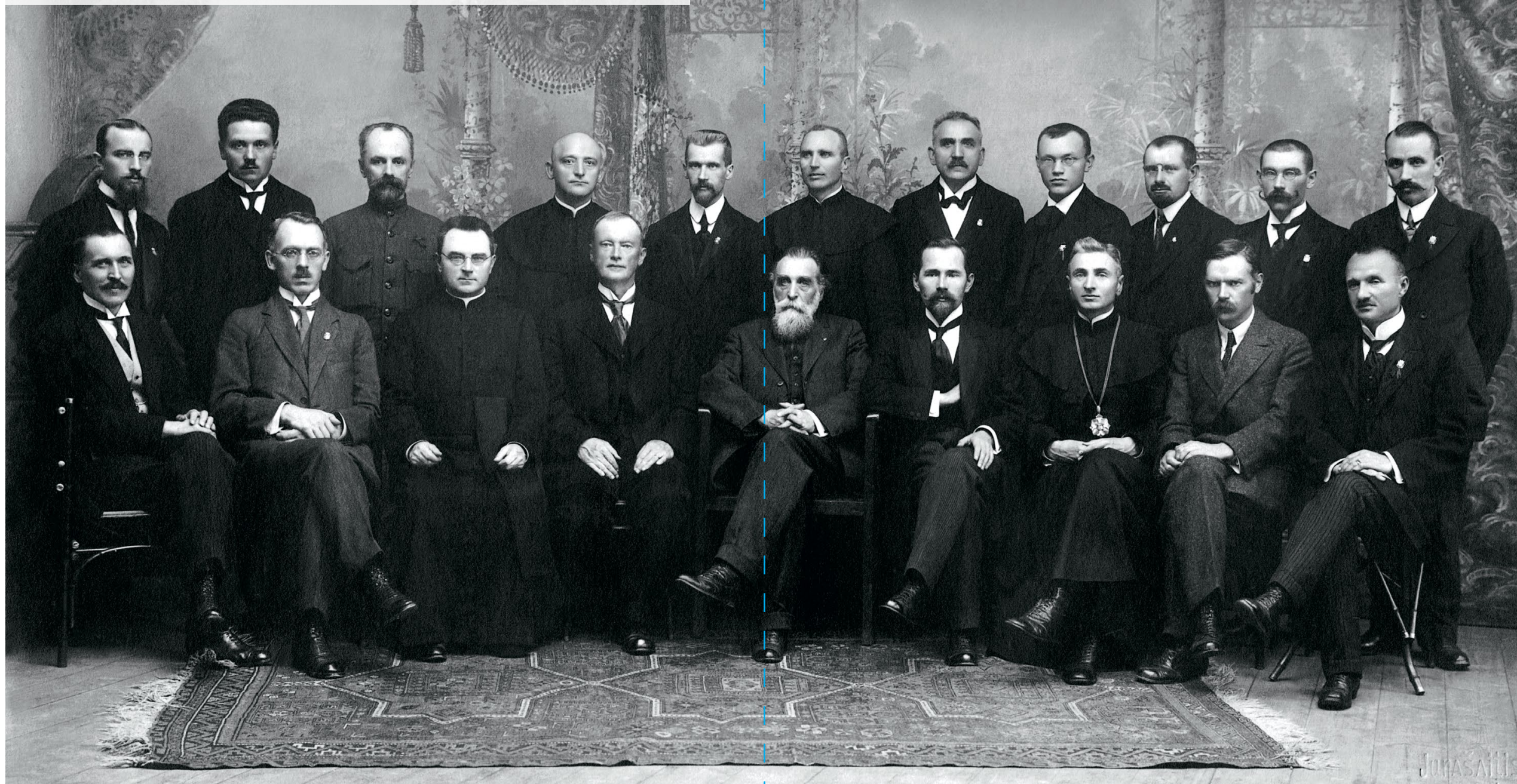

Lietuvių konferencijos delegatai posėdžių salėje. Vilnius, 1917 m. rugsėjo 18–22 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius, fotografė Aleksandra Jurašaitytė

1917 m. rugsėjo 18–22 dienomis Vilniuje surengtas Lietuvos delegatų suvažiavimas, kuriame nutarta atkurti demokratiškai tvarkomą Lietuvą tautos etnografinėse žemėse (su sostine Vilniuje), tautinėms mažumoms užtikrinant tinkamas jų kultūros reikmėms sąlygas. Nutarta, kad valstybės valdymo formą ir jos santykius su kaimyninėmis tautomis nustatys demokratiškai išrinktas Steigiamasis Seimas, kuris susirinks sostinėje Vilniuje. Lietuvių konferencija išrinko dvidešimties narių Lietuvos Tarybą, kurią įpareigojo siekti Lietuvos nepriklausomybės.

35. **1919 m. sausio 1–2 dienomis** Lietuvos Vyriausybės įstaigoms persikėlus į Kauną, šis miestas tapo laikinąja Lietuvos sostine. Kaune posėdžiavo Lietuvos Valstybės Taryba, Ministrų Kabinetas ir ministerijos bei vėliau išrinkti Lietuvos Valstybės Prezidentas ir Seimas.
36. **1919 m. balandžio 4 d.** Lietuvos Valstybės Taryba priėmė naują Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos Pamatinių Dėsnių redakciją. Valstybės Tarybos Prezidiumas buvo pakeistas vienasmeniu Tarybos renkamu Valstybės Prezidentu. Tą pačią dieną Lietuvos Valstybės Prezidentu buvo išrinktas Antanas Smetona.
37. **1919 m. spalio 30 d.** Lietuvos Valstybės Taryba priėmė Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymą.
38. **1919 m. gruodžio 10 d.** Lietuvos Valstybės Prezidento aktu sudaryta Vyriausioji rinkimų komisija.

Lietuvos Taryba, 1918 m. vasario 16 d. pasirašiusi Lietuvos Nepriklausomybės Aktą. Iš kairės sėdi: Jonas Vileišis, Jurgis Šaulys, Justinas Staugaitis, Stanislovas Narutavičius, Jonas Basanavičius, Antanas Smetona, Kazimieras Šaulys, Steponas Kairys, Jonas Smilgevičius. Stovi: Kazimieras Bizauskas, Jonas Vailokaitis, Donatas Malinauskas, Vladas Mironas, Mykolas Biržiška, Alfonsas Petrulis, Saliamonas Banaitis, Petras Klimas, Aleksandras Stulginskis, Jokūbas Šernas, Pranas Dovydaitis. Kauno arkivyskupijos kurijos archyvas, fotografė Aleksandra Jurašaitytė

Lietuvos Taryba pranešdama apie tai
vyriausybei, prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

D. J. Basanavičius
 J. Braitis
 M. Butkus
 Vasario 16 d. 1918 m.
 K. Butkus
 R. Barydulis
 J. Rantana
 J. Seknas.
 A. Imopina
 S. C. ...
 J. Kaugas
 A. Stulginskis
 J. Varlevičius
 J. Vileišius
 P. Pliūras
 M. Karsauskas
 M. Karonas
 P. Karaitis
 A. Petulis
 K. Laušys

Lietuvos Taryba paskelbė atkurianti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę su sostine Vilniumi ir nutraukianti buvusius jos valstybinius ryšius su kitomis tautomis. Kartu Taryba pareiškė, kad galutinius Lietuvos valstybės pamatus ir santykius su kitomis valstybėmis kaip galima greičiau privalo nustatyti demokratiškai išrinktas Steigiamasis Seimas.

44. 1922 m. vasario 15 d. Steigiamasis Seimas priėmė pagrindinį Žemės reformos įstatymą.

Kauno miesto teatras, kuriame 1920 m. gegužės 15 d. į pirmąjį posėdį susirinkęs Steigiamasis Seimas proklamavo nepriklausomą Lietuvos Respubliką. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Steigiamasis Seimas, susirinkęs į pirmąjį posėdį, priėmė rezoliuciją, nustačiusią Lietuvos valstybės santvarką: „Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą Nepriklausomą Lietuvos Valstybę, kaip demokratinę respubliką, etnologinėm sienom ir laisvą nuo visų Valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitom Valstybėm.“ Nuo 1918 m. vasario 16 d. iki 1920 m. Lietuva vadinta Lietuvos Valstybe, nuo 1920 m. gegužės 15-osios – Lietuvos Respublika.

Moterys ne tik rinko Steigiamojo Seimo narius, bet ir buvo renkamos jo narėmis. Į Steigiamąjį Seimą buvo išrinktos 5 moterys, tačiau per visą kadenciją dirbo 8. Steigiamojo Seimo (1920–1922) narės (iš kairės): Emilija Spudaitė-Gvildienė, Ona Muraškaitė-Račiukaitienė, Gabrielė Petkevičaitė Bitė (Steigiamojo Seimo pirmojo posėdžio pirmininkė), Salomėja Stakauskaitė ir Magdalena Draugelytė-Galdikienė, 1921 m. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Steigiamojo Seimo nariai prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ Karo muziejaus sodyboje. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

1920 m. spalio 22 d. Steigiamasis Seimas nutarė laikinai nebešaukti posėdžių, o savo narius išsiųsti į frontą, centrines ir vietos valdžias įstaigas ir ten organizuoti krašto gynybą. Kol posėdžiai nevyko, veikė Mažasis Seimas, kurį sudarė Seimo Pirmininkas Aleksandras Stulginskis ir šeši nariai. Šiai institucijai buvo pavestos pagrindinės Steigiamojo Seimo funkcijos: leisti įstatymus, tvirtinti paskolas, prižiūrėti įstatymų vykdymą.

1920 m. Nepriklausomybės kovose žuvo Steigiamojo Seimo narys karininkas Antanas Matulaitis. Jis – vienintelis Seimo narys, žuvęs mūšio lauke, eidamas Tautos atstovo pareigas.

45. 1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją.

46. 1922 m. rugpjūčio 9 d. Steigiamasis Seimas priėmė Piniginio vieneto įstatymą. Lietuvos nacionaline valiuta tapo litas.

47. 1922 m. lapkričio 13 d. įvyko pirmasis Pirmojo Seimo (1922–1923) posėdis. „Amžiaus pirmininku“ išrinktas Justinas Staugaitis Seimo Pirmininko pareigas ėjo iki 1922 m. lapkričio 21 d.

48. 1922 m. lapkričio 13 d. Pirmasis Seimas absoliučios daugumos balsais Lietuvos Respublikos Prezidentu išrinko Aleksandrą Stulginskį. Tai buvo pirmasis Seimo išrinktas Prezidentas.

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją. Joje pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo nurodyta, kad Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika, kurios aukščiausioji valdžia priklauso Tautai. Konstitucijoje įtvirtinta parlamentinė vadovavimo valstybei sistema. Lietuvių kalbai pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo suteiktas valstybinės kalbos statusas. Karo invalidų sąjungos leidinys „Lietuvos Valstybės Konstitucija“, Kaunas, J. Margolio litografija, 1922 m. Lietuvos nacionalinis muziejus, fotografas Arūnas Baltėnas

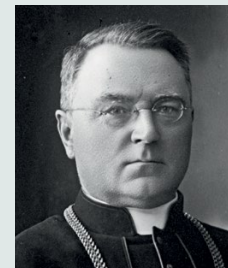
Per daugiau kaip dvejus metus trukusį darbą Steigiamasis Seimas priėmė apie 300 įstatymų, turėjusių lemiamos reikšmės šalies kultūriniam, visuomeniniam, ekonominiam ir politiniam gyvenimui. Buvo formuojami Lietuvos valstybės ir jos demokratinės santvarkos teisiniai pagrindai, susistemin-tas įstatymų leidybos procesas, patvirtintas piniginis vienetas litas, padaryta žemės reforma. Lietuva daugumos pasaulio valstybių buvo pripažinta nepriklausoma *de jure*.

SEIMO PIRMININKAI (1920–1940)

Seimo Pirmininkas pirmininkavo Seimo posėdžiams ir atstovavo Seimui. Parlamento vadovas buvo renkamas iš Seimo narių. Seimo Pirmininkas buvo Seimo Prezidiumo narys. Prezidiumas vadovavo Seimo darbui. Seimo Pirmininkas laikinai pavaduodavo Lietuvos Respublikos Prezidentą, kai Respublikos Prezidentas negalėdavo eiti savo pareigų.

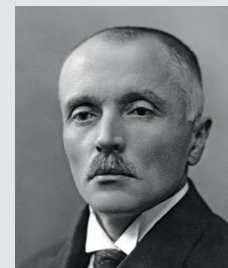
Aleksandras STULGINSKIS
Steigiamojo Seimo Pirm-ninkas, einantis Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas; III Seimo Pirmi-ninkas
Lietuvos nacionalinio muziejaus nuotr.

Justinas STAUGAITIS
I ir II Seimo Pirmininkas
Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

Leonas BISTRAS
I ir II Seimo Pirmininkas
Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

Antanas TUMĖNAS
II Seimo Pirmininkas
Lietuvos nacionalinio muziejaus nuotr.

Vytautas PETRULIS
II Seimo Pirmininkas
Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

Jonas STAUGAITIS
II ir III Seimo Pirmininkas
Gedimino Staugaičio asmeninis archyvas

Konstantinas ŠAKENIS
IV Seimo Pirmininkas
Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

Išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentas Kazys Grinius (dešinėje) prisiekia Lietuvos Respublikos Seime, už stalo – Seimo Pirmininkas Jonas Staugaitis (centre). Kaunas, 1926 m. birželio 8 d. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Pagal Steigiamojo Seimo priimtą Lietuvos Valstybės Konstituciją Lietuvos Respublikos Prezidentą rinko Seimo nariai. Seimas Respublikos Prezidentą rinko keturis kartus: 1922, 1923 ir du kartus 1926 metais.

- 49. 1922 m. lapkričio 21 d. Pirmojo Seimo Pirmininku išrinktas Leonas Bistras.
- 50. 1923 m. sausio 24 d. Seimas patvirtino 1921 m. lapkričio 11 d. Steigiamojo Seimo rezoliuciją dėl Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos teritorijos ir 1923 m. sausio 19 d. Mažosios Lietuvos gelbėjimo komiteto skyrių suvažiavimo nutarimą prisijungti prie Lietuvos Respublikos.
- 51. 1923 m. kovo 13 d. Seimo posėdyje buvo perskaitytas Lietuvos Respublikos Prezidento aktas, kuriuo buvo paleistas Seimas.
- 52. 1923 m. birželio 5 d. įvyko pirmasis Antrojo Seimo (1923–1926) posėdis, kuriame Seimo Pirmininku buvo išrinktas Antanas Tumėnas.
- 53. 1923 m. liepos 10 d. Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Justinas Staugaitis.
- 54. 1925 m. sausio 27 d. Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Leonas Bistras.
- 55. 1925 m. gegužės 5 d. Seimas į Švenčių ir poilsio įstatymą įtraukė Gegužės 15-ąją – Steigiamojo Seimo susirinkimo dieną.

Šiuose rūmuose 1920–1927 m. posėdžiavo Lietuvos Respublikos Seimas. Dabar šiame pastate veikia Kauno Maironio universitetinė gimnazija. Kaunas, XX a. 3 deš. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Statistika apie Seimus:

- Steigiamasis Seimas (1920–1922), išrinkta 112 Seimo narių
- Pirmasis Seimas (1922–1923), išrinkti 78 Seimo nariai
- Antrasis Seimas (1923–1926), išrinkti 78 Seimo nariai
- Trečiasis Seimas (1926–1927), išrinkti 85 Seimo nariai
- Ketvirtasis Seimas (1936–1940), išrinkti 49 Seimo nariai

- 56. 1925 m. rugsėjo 25 d. Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Petrulis.
- 57. 1926 m. vasario 9 d. Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Jonas Staugaitis.
- 58. 1926 m. kovo 5 d. Antrojo Seimo Pirmininku išrinktas Justinas Staugaitis.
- 59. 1926 m. kovo 5 d. Magdalena Galdikienė buvo išrinkta Antrojo Seimo antrąja vicepirmininke. Seimo vicepirmininkė – aukščiausias valstybinis postas, kurį pasiekė moteris 1918–1940 m. Lietuvoje.
- 60. 1926 m. birželio 2 d. įvyko pirmasis Trečiojo Seimo (1926–1927) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Jonas Staugaitis.

61. **1926 m. birželio 7 d.** pirmą kartą Lietuvos istorijoje rinkimuose dėl Lietuvos Respublikos Prezidento posto varžėsi moterys. Seimo nariai rinkosi iš keturių kandidatūrų: Kazio Griniaus, Antano Smetonos, Felicijos Bortkevičienės ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės. Rinkimus laimėjo ir Respublikos Prezidentu tapo Kazys Grinius.
62. **1926 m. gruodžio 17 d.** įvyko valstybės perversmas, dėl kurio Respublikos Prezidentas Kazys Grinius buvo priverstas sudaryti naują Ministrų Kabinetą ir atsistatydinti iš pareigų. Šis perversmas paneigė esminius 1922 m. Lietuvos Valstybės Konstitucijos principus.
63. **1926 m. gruodžio 19 d.** Seimo posėdyje buvo įteisinti 1926 m. gruodžio 17 d. valstybės perversmo padariniai: perskaitytas Respublikos Prezidento Kazio Griniaus atsistatydinimo pareiškimas, atsistatydino Seimo Pirmininkas ir Prezidiumas. Tą dieną Aleksandras Stulginskis buvo išrinktas Trečiojo Seimo Pirmininku, o Antanas Smetona – Respublikos Prezidentu.
64. **1927 m. balandžio 12 d.** Seimo posėdyje buvo perskaitytas Lietuvos Respublikos Prezidento aktas, kuriuo buvo paleistas Seimas. Tai buvo paskutinis Trečiojo Seimo posėdis.
65. **1928 m. gegužės 15 d.** Lietuvos Respublikos Prezidentas, pritariant Ministrų Kabinetai, paskelbė antrąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją, kuri susilpnino Seimo ir kartu sustiprino Respublikos Prezidento galias.
66. **1936 m. gegužės 9 d.** Lietuvos Respublikos Prezidentas paskelbė naująjį Seimo rinkimų įstatymą.
67. **1936 m. rugsėjo 1 d.** vyko pirmasis Ketvirtąjo Seimo posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Konstantinas Šakenis.
68. **1938 m. vasario 11 d.** Ketvirtasis Seimas priėmė trečiąją nuolatinę Lietuvos Konstituciją. Lietuvos Respublikos pavadinime neliko žodžio „demokratinė“. Konstitucija dar labiau sumenkino Seimo ir sustiprino Prezidento galias.
69. **1940 m. birželio 15 d.** Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvos Respubliką.
70. **1940 m. liepos 1 d.** sovietų okupacinė valdžia paleido Ketvirtąjį Seimą.
71. **1949 m. vasario 16 d.** Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba priėmė deklaraciją, kurioje nurodė Nepriklausomybę atkūrusios valstybės konstitucinius pagrindus. Tarybos priimtas dokumentas kaip nepriimtina atmetė A. Smetonos valdymo sistemą ir šalies ateitį įsivaizdavo kaip demokratių tradicijų tąsą, grindžiamą parlamentinės respublikos modeliu.
72. **1990 m. vasario 24 d.** vyko pirmieji laisvi rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą dar okupuotoje Lietuvoje.
73. **1990 m. kovo 10 d.** įvyko pirmasis Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo (1990–1992) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis.
74. **1990 m. kovo 11 d.** Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė Aktą „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ ir įtvirtino, kad 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija „niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos valstybės konstitucinis pamatas“.
75. **1991 m. sausio 13 d.** sovietų kariškiai Vilniuje šturmavo Televizijos bokštą ir Lietuvos radijo ir televizijos pastatą. Per šią kruviną akciją žuvo 13 civilių gyventojų, daugiau kaip 500 buvo sužeisti.
76. **1991 m. vasario 11 d.** Islandija pirmoji pripažino Lietuvos nepriklausomybę.
77. **1991 m. liepos 31 d.** Medininkų pasienio kontrolės poste sovietų milicijos ypatingosios paskirties būrio OMON nariai nužudė septynis pareigas ėjusius pasienio darbuotojus – Lietuvos Respublikos pareigūnus.
78. **1991 m. rugpjūčio 21 d.** gindamas Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo rūmus ir Lietuvos valstybės nepriklausomybę žuvo karys savanoris Artūras Sakalauskas.

79. **1991 m. rugsėjo 10 d.** Lietuva tapo Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (tuo metu – Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos) nare.
80. **1991 m. rugsėjo 17 d.** Lietuva priimta į Jungtinių Tautų Organizaciją.
81. **1992 m. spalio 25 d.** referendumu priimta Lietuvos Respublikos Konstitucija.
82. **1992 m. lapkričio 25 d.** įvyko pirmasis VI Seimo (1992–1996) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Algirdas Mykolas Brazauskas. Tą pačią dieną pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas jam pavedė laikinai eiti Respublikos Prezidento pareigas. Seimo Pirmininko pareigos laikinai patikėtos Česlovui Juršėnui.
83. **1993 m. vasario 25 d.** Seime prisiekė pirmasis po Nepriklausomybės atkūrimo Respublikos Prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas. Laikinais parlamentui vadovavęs Česlovas Juršėnas tą pačią dieną išrinktas Seimo Pirmininku.
84. **1993 m. rugpjūčio 31 d.** Lietuvos teritoriją paliko paskutinis okupacinės Rusijos (SSRS) kariuomenės karinis ešelonas.
85. **1993 m. rugsėjo 4 d.** Seime lankėsi popiežius Jonas Paulius II.
86. **1996 m. lapkričio 25 d.** įvyko pirmasis VII Seimo (1996–2000) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis.
87. **2000 m. spalio 19 d.** įvyko pirmasis VIII Seimo (2000–2004) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Artūras Paulauskas.
88. **2004 m. kovo 29 d.** Lietuva tapo NATO nare.
89. **2004 m. gegužės 1 d.** Lietuva tapo Europos Sąjungos nare.
90. **2004 m. birželio 13 d.** Lietuvoje įvyko pirmieji rinkimai į Europos Parlamentą. Juose buvo išrinkta 13 atstovų.
91. **2004 m. lapkričio 15 d.** įvyko pirmasis IX Seimo (2004–2008) posėdis. Seimo Pirmininku išrinktas Artūras Paulauskas.
92. **2006 m. balandžio 13 d.** IX Seimo Pirmininku išrinktas Viktoras Muntianas.
93. **2008 m. balandžio 1 d.** IX Seimo Pirmininku išrinktas Česlovas Juršėnas.
94. **2008 m. lapkričio 17 d.** į pirmąjį posėdį susirinko X Seimas (2008–2012). Seimo Pirmininku išrinktas Arūnas Valinskas.
95. **2009 m. rugsėjo 15 d.** pirmą kartą Lietuvos parlamentarizmo istorijoje į Seimo Pirmininko pareigas buvo išrinkta moteris – X Seimo vadove tapo Irena Degutienė.
96. **2012 m. lapkričio 16 d.** į pirmąjį posėdį susirinko XI Seimas (2012–2016). Seimo Pirmininku išrinktas Vydas Gedvilas.
97. **2013 m. liepos 1 – gruodžio 31 dienomis** Lietuva pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai.
98. **2013 m. spalio 3 d.** Seimo Pirmininke tapo Loreta Graužinienė.
99. **2015 m. sausio 1 d.** Lietuva tapo devynioliktąja euro zonos nare.
100. **2016 m. lapkričio 14 d.** į pirmąjį posėdį susirinko XII Seimas (2016–2020). Seimo Pirmininku išrinktas Viktoras Pranckietis.

Parlamentarizmo datos parengtos pagal Seimo interneto svetainėje pateiktą informaciją (aut. Žydrūnas Mačiukas, Vilma Akmenytė-Ruzgienė ir Nerijus Vėta)

SEIMAS ATKŪRUS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

(1990–1992) Pirmasis posėdis – 1990 m. kovo 10 d.

Paskutinis posėdis – 1992 m. lapkričio 19 d.

1990 m. kovo 11 d. paskelbus Aktą „Dėl Lietuvos Nepriklausomos valstybės atstatymo“, deputatai ir svečiai skanduoja: „Lietuva jau laisva“, „Latvija bus laisva“, „Estija bus laisva“. Aut. A. Petrulevičius

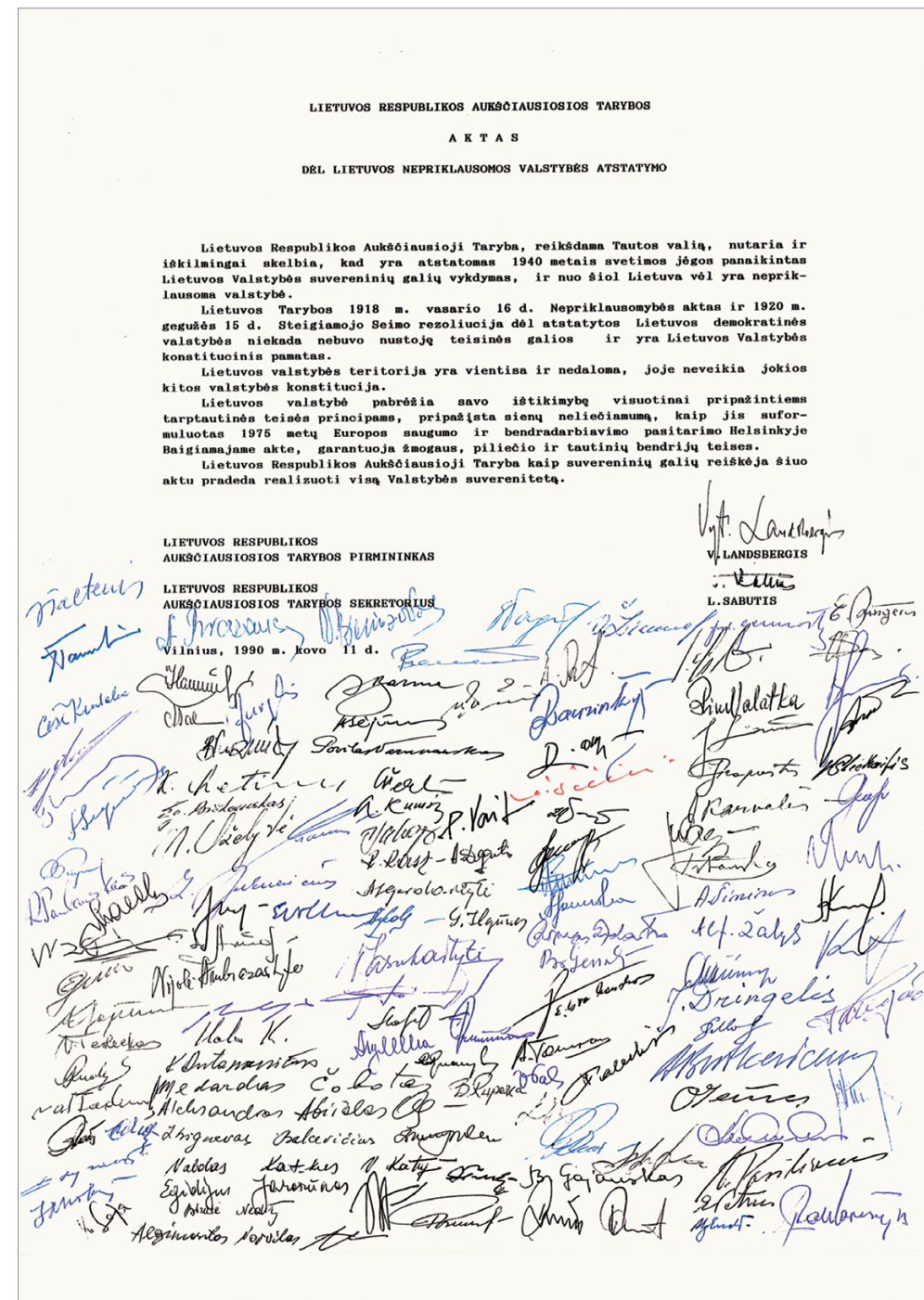
1990 m. pradžioje Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio ir savarankiškos Lietuvos komunistų partijos pastangomis Lietuvoje pirmą kartą sovietiniais metais buvo surengti demokratiniai rinkimai į Aukščiausiąją Tarybą, kuriuos laimėjo Sąjūdžio remti deputatai. Į pirmąjį posėdį susirinkę deputatai turėjo pagrindinį tikslą – įgyvendinti Atgimimo metu Tautos patikėtą misiją ir teisiniu būdu paskelbti nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą.

Kovo 11-ąją deputatai Pirmininku išrinko Sąjūdžio lyderį prof. Vytautą Landsbergį. Po to vienas po kito logine seka buvo svarstomi ir priimami tarpusavyje susiję nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo pamatiniai dokumentai. Priimta deklaracija dėl deputatų įgaliojimų, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos pavadinimas pakeistas į Lietuvos

Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir konstatuota, kad jos deputatams suteikta teisė atkurti Lietuvos valstybingumą. Taip pat nustatytas valstybės pavadinimas, oficialus herbas ir ženklas – Vytis.

22 val. 44 min. paskelbus istorinio balsavimo dėl Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ rezultatus paaiškėjo, kad 50 metų trukusios pastangos ir puoselėtos viltys atkurti svetimos jėgos suvaržytas suverenias teises išsipildė: už aktą balsavo 124, susilaikė 6 deputatai.

Paskelbęs Nepriklausomybės atkūrimą parlamentas nuosekliai ėmėsi kitų darbų – jau naktį buvo priimti ir kiti valstybingumą įtvirtinantys įstatymai ir parengtas kreipimasis „Į pasaulio tautas“.

1990 m. kovo 11 d. Aktas „Dėl Lietuvos Nepriklausomos valstybės atstatymo“. Už Aktą balsavo 124, susilaikė 6 deputatai. Aktą pasirašius Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkui Vytautui Landsbergiui ir sekretoriui Liudvikui Sabučiiui, savo parašus padėjo ir kiti deputatai

1991 m. sausio 8 d. prieš šalies Nepriklausomybę nusiteikusių asmenų grupė („Jedinstvo“) prie Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo rūmų surengto piketo metu bandė įsiveržti į pastatą.

LRSA nuotr., aut. A. Sabaliauskas

Kovo 12 d. Aukščiausioji Taryba priėmė nutarimą dėl sovietų visuotinės karinės prievolės įstatymo negaliojimo Lietuvos Respublikos teritorijoje, taip pat buvo nacionalizuotas visas šalies teritorijoje esantis TSRS turtas.

Okupantai reagavo greitai: jau kovo 15 d. Maskvoje prasidėjo SSRS liaudies deputatų suvažiavimas, kuriame Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimas paskelbtas neteisėtu ir negaliojančiu.

1990 m. balandžio mėn. Lietuvai buvo paskelbta ekonominė blokada. Sovietų Sąjunga, nusprendusi nebetiekti produkcijos ir keldama ultimatumus, tikėjosi, kad šalyje kils suirutė.

Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas bandė užmegzti diplomatinius santykius, buvo kreiptasi į pasaulio šalių vadovus, priimami įstatymai dėl krašto desovietizacijos ir stengiamasi užtikrinti blokados sąlygomis gyvenančios šalies gerovę, protestuojama dėl sovietų karių savivaliavimo.

1991-uosius Tauta sutiko kupina nerimo dėl savo ateities. SSRS Prezidentas Michailas Gorbačiovas, suprasdamas, kad Tautos valios palaužti nepavyks, sausio 10 d. pareikalavo panaikinti visus anksčiau priimtus „antikonstitucinius“ aktus ir atkreipė dėmesį į „masių“ reikalavimą įvesti prezidentinį valdymą. Sovietų represinės struktūros, padamos prieš Nepriklausomybę nusiteikusių asmenų, pradėjo užimti svarbiausius strateginius objektus.

Tauta, demonstruodama susitelkimą ir reikšdama pritarimą parlamento priimtiems nutarimams, iš visos Lietuvos plaukė prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų ir kitų pastatų. Po sausio 13-osios nakties, kai sovietų daliniai puolė Televizijos bokštą ir atidengė ugnį į beginklius žmones, tapo aišku, kad kitu taikiniu bus pasirinktas parlamentas. Tačiau išvydusi prie pastato šimtatūkstantinę žmonių minią, tankų kolona nepratęsė savo žygio Aukščiausiosios Tarybos link.

1991 m. sausio 13 d. Nepriklausomybės aikštėje susirinkę Laisvės gynėjai. LRSA nuotr., aut. R. Jurgaitis

1991 m. rugsėjo 17 d. Lietuvos Respublikos vėliava iškelta prie Jungtinių Tautų Organizacijos būstinės Niujorke (JAV). Tą dieną vykusioje JTO Generalinėje Asamblėjoje Lietuva tapo organizacijos nare. JTO fotoarchyvo nuotr., aut. E. Debebe

Iškilmingoje ceremonijoje pasirašytas Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos“, kuris įtvirtino piliečių referendume patvirtinto pagrindinio valstybės įstatymo galiojimą. Prie mikrofono – Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis. 1992 m. lapkričio 6 d. Aut. A. Petrulėvičius

Prie Televizijos bokšto įvykusi tragedija atkreipė Vakarų pasaulio dėmesį, Europos miestuose buvo rengiami protesto mitingai dėl sovietų karinių veiksmų. Praėjus mėnesiui po tragiškų įvykių – 1991 m. vasario 9 d. – surengtoje apklausoje 90,47 proc. šalies gyventojų balsavo už Lietuvos Nepriklausomybę. Dar po poros dienų gedinčią Lietuvą pasiekė labai džiugi žinia – vasario 11 d. Nepriklausomybę pripažino Islandija.

Po to išaušo tragiškasis liepos 31 d. rytas Medininkuose: pasienio poste rasti nužudyti keturi Lietuvos policininkai ir trys muitininkai.

1991 m. rugpjūčio 19–21 dienomis Rusijoje surengtame perversme antidemokratinės jėgos bandė išlaikyti byrančią Sovietų Sąjungą, tačiau pučo organizatoriai patyrė nesėkmę. Tai reiškė didžiosios hegemonės pabaigą.

Demokratinų jėgų pergalė Rusijoje įtvirtino Kovo 11-ąją iškeltus tikslus, atvėrė kelią į demokratinius pagrindais puoselėjamos valstybės kūrimą ir leido užmegzti diplomatinis santykius. Iki rugpjūčio mėn. pabaigos Lietuvą pripažino 57 pasaulio valstybės, taip pat beveik visos tarptautinės bendrijos, o rugsėjo 17 d. Lietuva priimta į Jungtinių Tautų Organizaciją.

Spalio 25 d. kartu su rinkimais į Seimą surengtas referendumas dėl Konstitucijos projekto. Šalies piliečiams pritarus, naujoji Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtino parlamentinės demokratijos konstitucinius pagrindus, sudarė politines ir teises galimybes stiprinti Lietuvos valstybingumą.

VI SEIMAS

(1992–1996) *Pirmasis posėdis – 1992 m. lapkričio 25 d.
Paskutinis posėdis – 1996 m. lapkričio 19 d.*

Penktosios Vyriausybės, vadovaujamos Bronislovo Lubio, priesaika Seime. LRSA nuotr., aut. V. Gulevičius

1993 m. vasario 25 d. Seime prisiekė Lietuvos Respublikos Prezidentu išrinktas Algirdas Mykolas Brazauskas. Prie mikrofono – Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas. LRSA nuotr., aut. A. Sabaliauskas

VI Seime valdančiąją daugumą sudarė Lietuvos demokratinės darbo partijos frakcija, opozicijoje veikė Sąjūdžio koalicijos, Krikščionių demokratų, Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos.

Pirmajame posėdyje Seimo Pirmininku išrinktas Algirdas Mykolas Brazauskas ir tą pačią dieną pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas jam pavedė laikinai eiti Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas. Seimo Pirmininko pareigos laikinai patikėtos Česlovui Juršėnui.

1993 m. Lietuvoje surengtus pirmuosius Respublikos Prezidento rinkimus laimėjo A. M. Brazauskas. Jis Seime prisiekė vasario 25 d. Laikinais parlamentui vadovavęs Č. Juršėnas tą pačią dieną išrinktas Seimo Pirmininku.

1993 m. rugsėjo 4 d. Seime viešėjo popiežius Jonas Paulius II. Nuotr. (iš kairės): Seimo Pirmininkas Česlovas Jursėnas, Jonas Paulius II ir Prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas. LRSA nuotr., nežinomas autorius

1994 m. balandžio 26 d. Seimo rūmuose pasirašyta Lietuvos ir Lenkijos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis. Savo valstybių vardu sutartį pasirašė Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas ir Lenkijos Respublikos Prezidentas Lechas Wałęsa. LRSA nuotr., nežinomas autorius

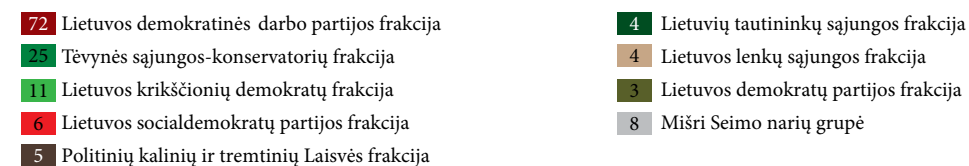
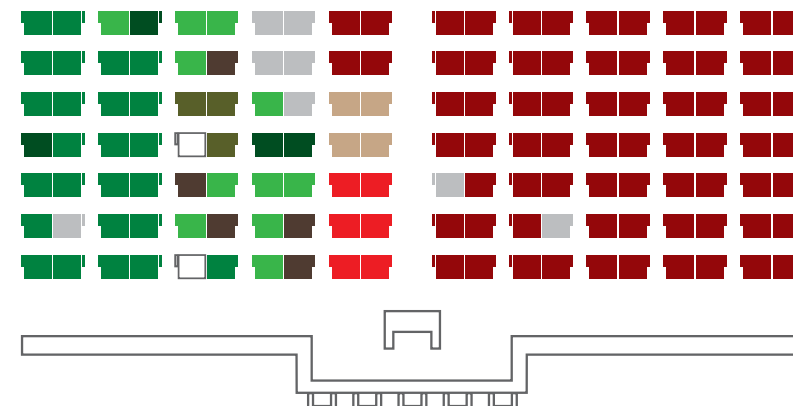
Prie pagrindinių šios kadencijos Seimo darbų priskirtina ūkio – maitinės, žemės, kooperacijos, finansų – reforma (su ja susiję apie 40 proc. Seimo priimtų įstatymų). Vykdytos teisinės sistemos, valstybės valdymo, administracinės reformos. Tęstas rinkos ekonomikos pagrindų kūrimas, reformuota mokesčių sistema.

Seimo kadencijos metu buvo formuojamos svarbiausios valdymo institucijos, įgyvendintas Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos grafikas – paskutiniai kariuomenės daliniai Lietuvą paliko 1993 m. rugpjūčio 31 d.

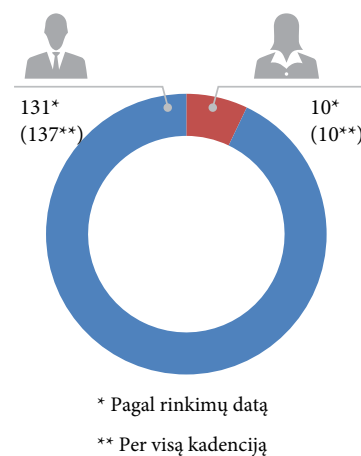
Įstojusi į svarbiausias tarptautines organizacijas ir prisijungusi prie tarptautinių konvencijų Lietuva tapo visateise tarptautinės bendrijos dalyve. Svarus Seimo indėlis ratifikuojant įvairias tarptautines sutartis, iš kurių išskirtina 1994 m. pasirašyta Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis.

VI SEIMO STATISTIKA

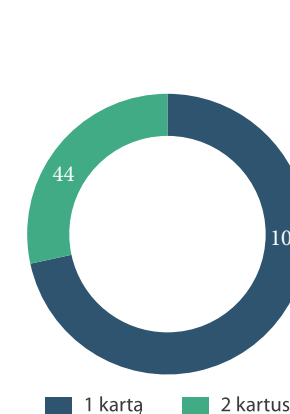
Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (1994 m. kovo mėn. duomenys)

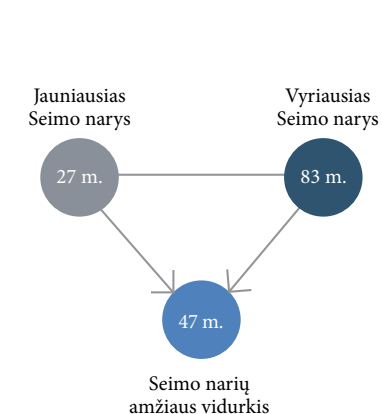
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių perrinkimas

Seimo narių amžius

VII SEIMAS

(1996–2000) *Pirmasis posėdis – 1996 m. lapkričio 25 d.*
Paskutinis posėdis – 2000 m. spalio 18 d.

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis, Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Arvydas Vidžiūnas, Seimo Pirmininko pavaduotojai Rimantas Jonas Dagys, Rasa Juknevičienė, Feliksas Palubinskas ir Seimo kancleris Jurgis Razma. 1999 m. lapkričio 22 d. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Šiame Seime daugiausia mandatų gavo ir valdančiąją koaliciją suformavo Tėvynės sąjungos, Lietuvos krikščionių demokratų partijos ir Lietuvos centro sąjungos frakcijos, opozicinėmis pasiskelbė Lietuvos demokratinės darbo partijos ir Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos. Seimo Pirmininku išrinktas Vytautas Landsbergis.

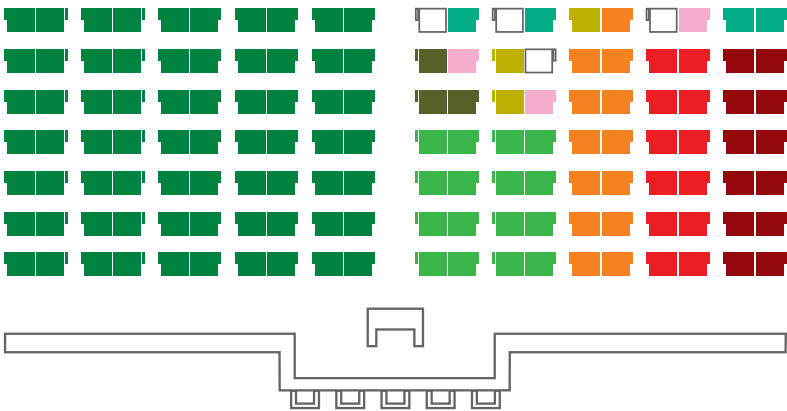
Viename iš pirmųjų posėdžių priimtoje deklaracijoje Seimas paskelbė, kad nekintami Lietuvos Respublikos užsienio politikos tikslai yra integracija į Europos Sąjungą ir NATO. Buvo žengti itin svarbūs žingsniai narystės Europos Sąjungoje link – panaikinta mirties bausmė ir priimtas išsipareigojimas ne vėliau kaip iki 2005 m. sustabdyti Ignalinos atominės elektrinės pirmąjį reaktorių, o dėl antrojo reaktoriaus sustabdymo datos apsispręsti 2004 m.

Iškilmingame Seimo posėdyje prisiekė į Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas išrinktas Valdas Adamkus. 1998 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

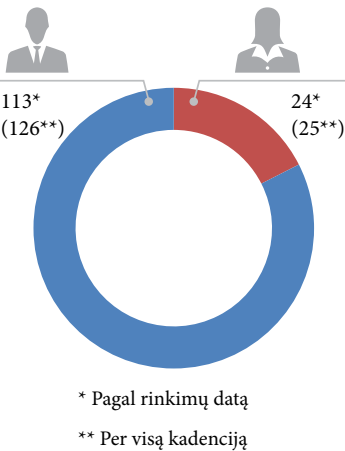
VII SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

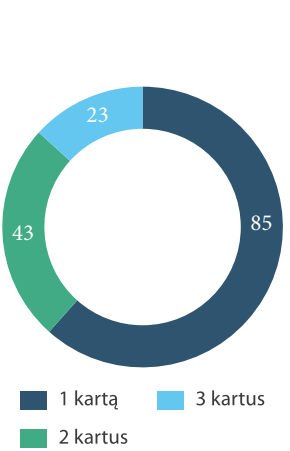

70 Tėvynės sąjungos-Lietuvos konservatorių frakcija	4 Nepriklausomųjų frakcija
16 Lietuvos krikščionių demokratų frakcija	3 Lietuvos demokratų partijos frakcija
13 Lietuvos centro sąjungos frakcija	3 Jungtinė frakcija
12 Lietuvos demokratinės darbo partijos frakcija	3 Liberalių reformų frakcija
12 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija	

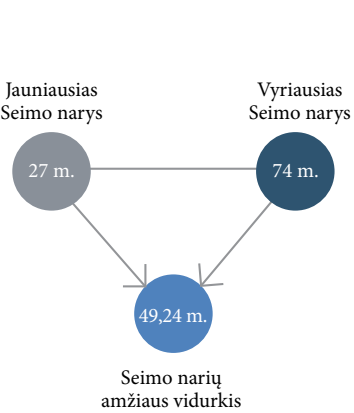
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių perrinkimas

Seimo narių amžius

Akimirkos iš Seimo posėdžių salės. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Europos Parlamento Pirmininkas Jose Maria Gil-Roblesas Vilniuje susitiko su dvylikos Europos Sąjungos plėtros procese dalyvaujančių valstybių (Bulgarijos, Čekijos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Maltos, Rumunijos, Slovakijos, Slovėnijos, Vengrijos) parlamentų pirmininkais. Viduryje – Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis. 1998 m. lapkričio 10 d. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Priėmusi šiuos sprendimus, 1999 m. Helsinkyje vykusiam Europos Vadovų Tarybos susitikime Lietuva gavo kvietimą pradėti derybas.

VII Seimas, įgyvendindamas teisinę reformą, galutinai susistemino ir priėmė Baudžiamąjį ir Civilinį kodeksus, Gyventojų santaupų atkūrimo įstatyme nustatė okupacinės sovietų valdžios nusavintų indėlių atkūrimo tvarką. Be to, parlamentas įvardijo Lietuvos nacionalinio saugumo politikos tikslus – sutelktomis valstybės ir piliečių pastangomis plėtoti ir stiprinti demokratiją, užtikrinti tautos ir valstybės saugų būvį, atgrasyti kiekvieną potencialų užpuoliką, ginti Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ir konstitucinę santvarką.

Seimui nustačius teisinius pagrindus, 2000 m. darbą pradėjo korupcinius nusikaltimus tirianti Specialiųjų tyrimų tarnyba. Priimtame įstatyme Seimas įtvirtino diplomatinės tarnybos formavimo ir funkcionavimo tvarką.

Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis sutiko į Lietuvą atvykusį NATO Generalinį Sekretorių George'ą Robertsoną. 2000 m. gegužės 19 d. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

VIII SEIMAS

(2000–2004) *Pirmasis posėdis – 2000 m. spalio 19 d.*
Paskutinis posėdis – 2004 m. lapkričio 11 d.

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojai Česlovas Juršėnas, Vytenis Povilas Andriukaitis, Artūras Skardžius, Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas, Seimo Pirmininko sekretoriato vadovė Rita Pumputienė, l. e. Seimo kanclerio pareigas Arvydas Kregždė ir Seimo Pirmininko pavaduotojas Gintaras Steponavičius. 2004 m. kovo 8 d. LRSA nuotr., aut. L. Žilytė

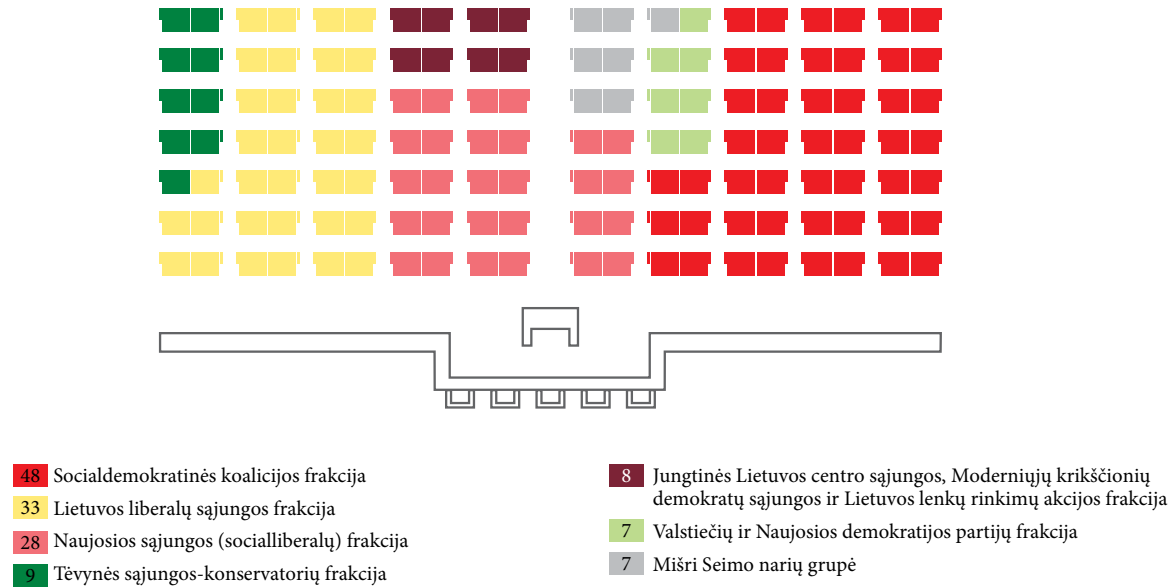
2000 m. spalio 19 d. į pirmąjį posėdį susirinkusiame VIII Seime valdančiąją daugumą sudarė Naujosios politikos koalicija – Lietuvos liberalų sąjungos ir Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos. Opozicinėmis pasiskelbė Socialdemokratinės koalicijos ir Tėvynės sąjungos-konservatorių frakcijos. Seimo Pirminku išrinktas Artūras Paulauskas.

2001 m. birželio 22 d. iširus Naujosios politikos koalicijai, buvo suformuota valdančioji dauguma iš Socialdemokratinės koalicijos ir Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijų.

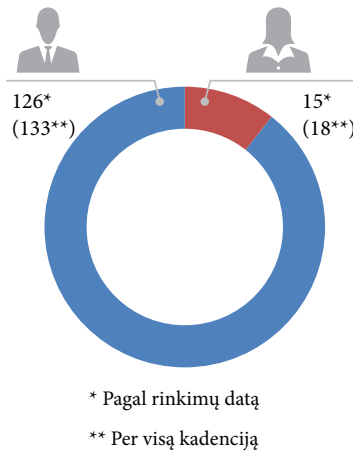
Šios Seimo kadencijos metu įgyvendinti ilgai puoselėti tikslai – 2004 m. kovo 29 d. pasiekta narystė NATO, o gegužės 1-ąją Lietuva tapo tikrąja Europos Sąjungos nare.

VIII SEIMO STATISTIKA

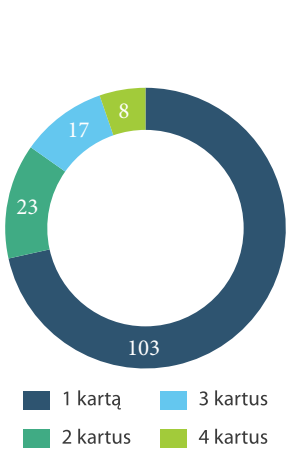
Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

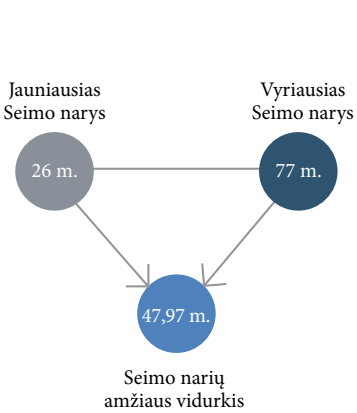
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių perrinkimas

Seimo narių amžius

Darbas Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Piliečių referendumo dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje dienomis Seime veikė referendumo štabas, buvo įsteigtas Tarptautinis spaudos centras, kuriame dirbo žurnalistai, lankėsi politikai, visuomenės veikėjai, menininkai, studentai ir sportininkai. Šventinį tortą sulaukus teigiamų referendumo rezultatų pjausto Ministras Pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas, Prezidentas Valdas Adamkus ir Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas. 2003 m. gegužės 11 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Be to, tų pačių metų birželio mėn. išrinkta 13 politikų, atstovausiančių Lietuvai Europos Parlamente, tarp jų – Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo ir VII Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis.

Seimui teko didelis krūvis derinti nacionalinę teisę su Europos Sąjungos įstatymais. 2004 m. liepos mėn. parlamentas papildė Lietuvos Respublikos Konstituciją konstituciniu aktu „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“.

Konstitucijos straipsnių pakeitimo įstatymais nustatyta nauja eilinių Seimo rinkimų data – rinkimus nuspręsta rengti Seimo narių įgaliojimų pabaigos metais spalio mėnesio antrą sekmadienį.

2001 m. kovo 15 d. Seime lankėsi ir kalbą pasakė Latvijos Respublikos Prezidentė Vaira Vytė-Freiberga. Nuotraukoje – viešnia ir Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas Chodkevičių rūmuose, Vilniuje. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Iškilmės Nepriklausomybės aikštėje išrinktojo Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus (viduryje) inauguracijos proga. Iš kairės – Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas, iš dešinės – Ministras Pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas. 2004 m. liepos 12 d. LRSA nuotr., aut. L. Žilytė

2001 m. gegužės 27–31 dienomis Vilniuje pirmą kartą įvyko NATO Parlamentinės Asamblėjos pavasario sesija. LRSA nuotr., aut. G. Mačiulis

Tobulinta mokesčių sistema: priimti Pelnų mokesčio, Mokesčių administravimo, Gyventojų pajamų mokesčio, Pridėtinės vertės mokesčio įstatymai. Patvirtintas Darbo kodeksas, nustatyta Lietuvos komercinių bankų ir specializuotų bankų bei užsienio bankų, veikiančių Lietuvoje, veiklos tvarka, naujai reglamentuotas Lietuvos Respublikos piliečių referendumo teisės įgyvendinimas.

Šiam Seimui teko ir nelengvas išbandymas – 2004 m. po parlamento inicijuoto apkaltos proceso už Konstitucijos pažeidimus ir priesaikos sulaužymą iš pareigų pašalintas Respublikos Prezidentas Rolandas Paksas. Šiuo laikotarpiu (iki 2004 m. liepos 12 d., kai prisiekė naujai išrinktas Prezidentas Valdas Adamkus) Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas laikinai ėjo Prezidento pareigas, o Česlovas Juršėnas laikinai vadovavo Seimui.

IX SEIMAS

(2004–2008) *Pirmasis posėdis – 2004 m. lapkričio 15 d.
Paskutinis posėdis – 2008 m. lapkričio 16 d.*

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojas Vydas Gedvilas, Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Česlovas Juršėnas, Seimo Pirmininko pavaduotojas Alfredas Pekeliūnas, Seimo Pirmininkas Viktoras Muntianas, Seimo kancleris Gintautas Vilkelis, Seimo Pirmininko pavaduotojai Algis Čaplikas, Andrius Kubilius ir Gintaras Steponavičius. 2007 m. gegužės 30 d. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis

Paskirtasis Ministras Pirmininkas Algirdas Mykolas Brazauskas (tribūnoje) pristatė tryliktosios Vyriausybės narius ir darbų programą. 2004 m. gruodžio 9 d. LRSA nuotr., aut. L. Žilytė

IX Seime valdančiąją daugumą iš pradžių sudarė 4 politinės jėgos: Darbo partijos, Lietuvos socialdemokratų partijos, Valstiečių ir Naujosios demokratijos, Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos. Opozicinėmis pasiskelbė Tėvynės sąjungos, Liberalų ir centro sąjungos ir Liberalų demokratų frakcijos. 2006 m. buvo suformuota valdančioji 4 partijų (Lietuvos socialdemokratų, Pilietinės demokratijos, Valstiečių liaudininkų, Liberalų ir centro sąjungos frakcijų) mažumos koalicija.

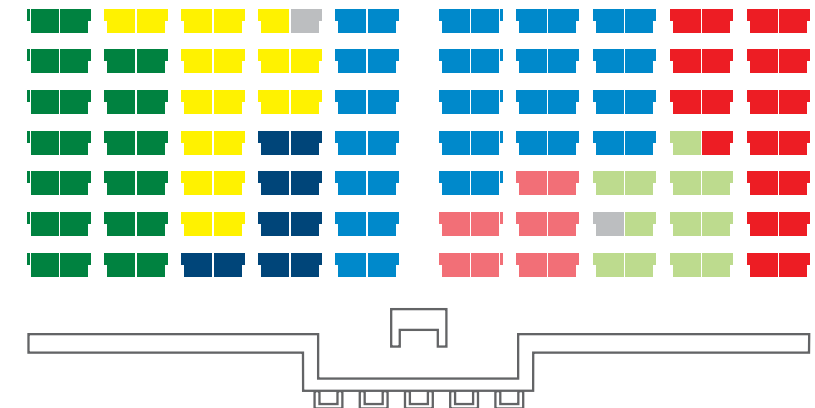
IX Seimo Pirmininko pareigas ėjo trys asmenys: 2004–2006 m. – Artūras Paulauskas, 2006–2008 m. – Viktoras Muntianas, 2008 m. – Česlovas Juršėnas.

Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis, O. Posaškova

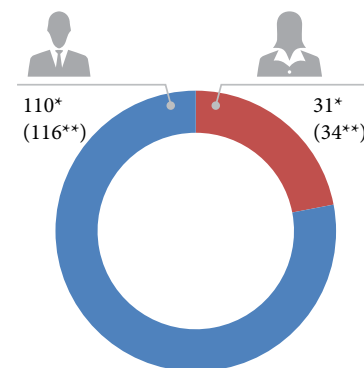
IX SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (2005-01-25 duomenys)

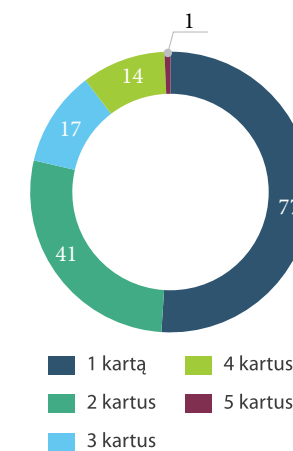
40 Darbo partijos frakcija	12 Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų sąjungos frakcija
26 Tėvynės sąjungos frakcija	10 Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcija
21 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija	10 Liberalų demokratų frakcija
19 Liberalų ir centro frakcija	2 Mišri Seimo narių grupė

Pasiskirstymas pagal lytį

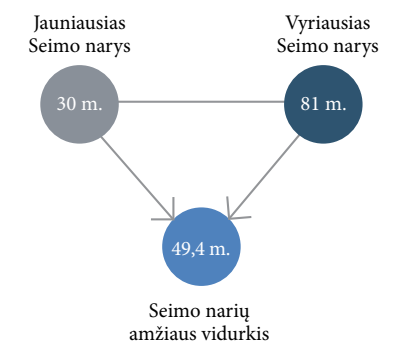
- * Pagal rinkimų datą
** Per visą kadenciją

Seimo narių perrinkimas

- 1 kartą 4 kartus
2 kartus 5 kartus
3 kartus

Seimo narių amžius

Seime lankėsi Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės Karalienė Elizabeth II. „Man malonu, kad Britanijos ir Lietuvos santykiai plėtojasi tokiu tempu. Kartu dirbdami Europos Sąjungoje ir NATO susiduriame su tais pačiais iššūkiais ir tomis pačiomis galimybėmis. Nors mūsų skirtinga istorinė patirtis, į daugelį dalykų žvelgiame vienodai. Mus vienija bendras tikslas – kurti pasauliui neabejingą, atvirą ir pasitikinčią savimi Europą“, – Seimo posėdyje sakė Karalienė Elizabeth II. Viešnagės Seime metu Karalienė ir Edinburgo hercogas Philipas taip pat apžiūrėjo parodą „Lietuvos Seimo istorija“. 2006 m. spalio 17 d. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis

IX Seimas, turėdamas tvirtą užsienio politikos pamatą – ne vienus metus siektą Lietuvos narystę NATO ir Europos Sąjungoje, dėjo daug pastangų, kad Lietuva įsitvirtintų kaip atsakinga euroatlantinių struktūrų narė ir įtakinga regiono valstybė.

Šio Seimo vienos iš prioritetinių įstatymų leidybos sričių buvo mokesčių reforma ir

socialinė apsauga. Priimtu Užimtumo rėmimo įstatymu nustatyti darbo ieškančių asmenų užimtumo rėmimo sistemos teisiniai pagrindai, politiką šioje srityje įgyvendinančių institucijų funkcijos, užimtumo rėmimo priemonės. Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo keitimo įstatymai įtvirtino iš esmės naują valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarką; įves-

Seime įvyko Europos Sąjungos Baltijos ir Šiaurės šalių parlamentų (Lietuvos, Latvijos, Estijos, Danijos, Suomijos ir Švedijos) Europos reikalų komitetų pirmininkų susitikimas. Antras iš kairės – Seimo Pirmininko pavaduotojas, Europos reikalų komiteto pirmininkas Vydas Gedvilas. 2006 m. balandžio 27 d. LRSA nuotr., aut. T. Juodaitis

tas nekilnojamojo turto mokestis fiziniams ir juridiniams asmenims už atitinkamos rūšies nekilnojamąjį turtą. Seimas taip pat balsavo dėl Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymo (2006 m.), kuriuo atvėrė kelią Lietuvai įsivesti eurą.

Seimas, siekdamas įgyvendinti konstitucinę valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis,

skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei, priėmė Valstybės politikų elgesio kodeksą.

Priėmus Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimus, reglamentuota viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarka, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, žurnalistų ir jų veiklą reglamentuojančių institucijų teisės, pareigos ir atsakomybė.

X SEIMAS

(2008–2012) Pirmasis posėdis – 2008 m. lapkričio 17 d.
Paskutinis posėdis – 2012 m. lapkričio 14 d.

Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojai Česlovas Vytautas Stankevičius, Česlovas Juršėnas, Algis Kasėta, Virginija Baltraitienė, Seimo Pirmininkė Irena Degutienė, Seimo kancleris Jonas Mile-rius, opozicijos lyderis Valentinas Mazuronis, Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Raimondas Šukys. 2009 m. lapkričio 20 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

X Seimo valdančiąją koaliciją suformavo ir daugumą sudarė centro dešinės koalicija – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, Tautos prisikėlimo partijos, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio ir Liberalų ir centro sąjungos frakcijos. Opoziciniėmis pasiskelbė Lietuvos socialdemokratų partijos, Darbo partijos ir partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcijos. Nors per šią Seimo kadenciją įvyko pokyčių ir valdančiosios koalicijos narių skaičius keitėsi, centro dešinės koalicija išdirbo visą kadenciją.

Seimas į Seimo Pirmininko pareigas išrinko Arūną Valinską. Šias pareigas jis ėjo iki

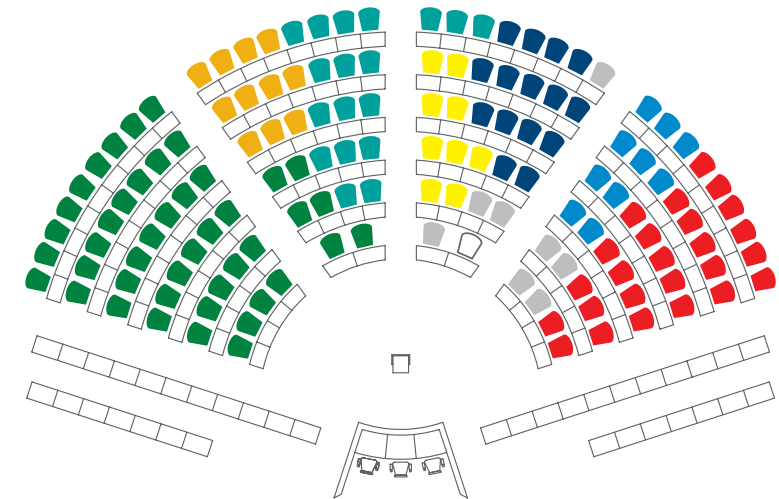
2009 m. rudens, kai buvo atstatydyntas, ir pirmą kartą Lietuvos parlamentarizmo istorijoje į Seimo Pirmininko pareigas parlamento nariai išrinko moterį – Seimo vadove tapo Irena Degutienė.

2009 m. liepos 12 d. Seime įvyko Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės – pirmosios moters valstybės vadovės – inauguracijos ceremonija.

Darbą X Seimas pradėjo visuotinės ekonomikos krizės sąlygomis, todėl pirmiausia valdančioji koalicija išklė uždavinį parengti antikrizinį veiksmų planą finansų ir ekonomikos srityse.

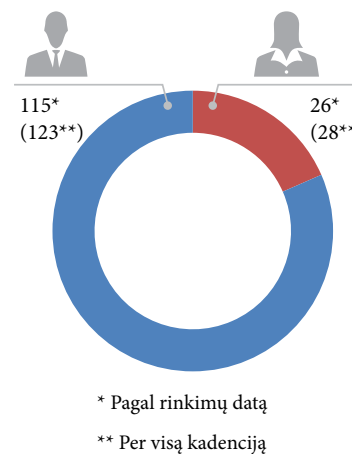
X SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

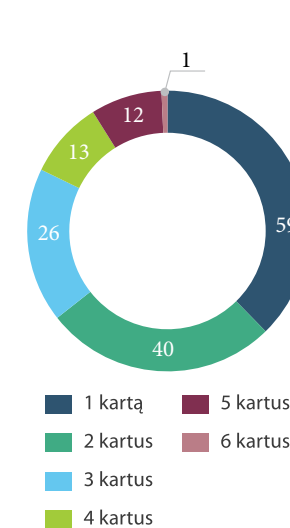

45 Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija	11 Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio frakcija
25 Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija	10 Koalicijos „Darbo partija + jaunimas“ frakcija
18 Tautos prisikėlimo partijos frakcija	9 Liberalų ir centro sąjungos frakcija
16 Partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcija	7 Mišri Seimo narių grupė

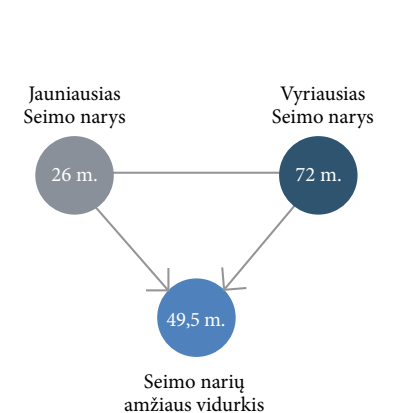
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių perrinkimas

Seimo narių amžius

Seimo nariai posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Jungtinių Amerikos Valstijų Valstybės Sekretorė Hillary Clinton viešnağės Seime metu kartu su Seimo Pirmininke Irena Degutiene pagerbė Lietuvos laisvės kovotojus, padėdama gėlių prie Sausio 13-osios memoria-lo šalia Seimo. 2011 m. liepos 1 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Parlamentas ėmėsi prevencinių priemonių krizės reiškinių padariniams švelninti, kad būtų užtikrinti pagrindiniai finansavimo po-reikiai, stabilizuota mokesčių sistema ir ma-žinamas valstybės biudžeto deficitas. Taip pat parlamento darbotvarkėje nuolat dominavo visuomenei labai aktualūs darbo vietų kūri-mo, nedarbo mažinimo ir ekonomikos skati-nimo klausimai.

X Seimas priėmė įstatymus ir jų pataisas, susijusius su apskričių reforma, energetika, valstybės valdymo tobulinimu, kova su ko-rupcija ir kontrabanda, valstybės įstaigų per-tvarka, teismų darbo optimizavimu, Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų perkėlimu į na-cionalinę teisę, parlamentine kontrole ir kitais klausimais.

Tarp vienu iš svarbiausių priimtų įstaty-mų – teisės aktai, skirti Lietuvos energetinei nepriklausomybei, energetikos sektoriaus konkurencingumui ir darniai energetikos sektoriaus plėtrai užtikrinti. 2009 m. buvo įkurta Energetikos ministerija, jai patikėta siekti Lietuvos energetikos sistemos integravi-mo į Europos Sąjungos energetikos sistemas.

2012 m. Seimas priėmė esminius spren-dimus dėl energetinės nepriklausomybės sti-prinimo – patvirtino Nacionalinę energetinės nepriklausomybės strategiją, kurioje nustatė pagrindinius Lietuvos energetikos sektoriaus tikslus bei jų įgyvendinimo kryptis iki 2020 metų, įtvirtino energetikos sektoriaus plėtros gaires iki 2030 ir 2050 metų.

Penkioliktosios Vyriausybės, vadovaujamos Ministro Pirmininko Andriaus Kubiliaus, nariai Seime. 2008 m. gruodžio 9 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Iškilminga Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės inauguracijos ceremonija. 2009 m. liepos 12 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XI SEIMAS

(2012–2016) *Pirmasis posėdis – 2012 m. lapkričio 16 d.
Paskutinis posėdis – 2016 m. lapkričio 10 d.*

Seimo valdybos narių susitikimas su Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaite. Iš kairės: Seimo Pirmininkė Loreta Graužinienė, Seimo Pirmininko pavaduotojai Gediminas Kirkilas, Vydas Gedvilas (pirmasis pavaduotojas), Jaroslav Narkevič, opozicijos lyderis Andrius Kubilius, Seimo Pirmininko pavaduotoja Irena Degutienė, Prezidentė Dalia Grybauskaitė. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

2012 m. rudenį rinkimuose į XI Seimą šalies piliečiams atidavus balsus, paskelbtas Lietuvos socialdemokratų partijos, Darbo partijos, partijos „Tvarka ir teisingumas“ ir lenkų rinkimų akcijos susitarimas dėl valdančiosios koalicijos suformavimo.

Seimo Pirmininku išrinktas Vydas Gedvilas, kurį kitų metų rudenį parlamento vadovo poste pakeitė Loreta Graužinienė.

2013 m. antrąjį pusmetį Lietuva pirmą kartą, pirmoji iš Baltijos valstybių, pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai. XI Seimui teko didžiulis uždavinys atlikti Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios valstybės parlamento funkcijas. Per Lietuvos pirminin-

kavimą daugiausia dėmesio skirta finansų tvarumui, konkurencingumui, ekonomikos augimui ir užimtumui, energetikai, Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimui, išorės sienoms ir Rytų partnerystei.

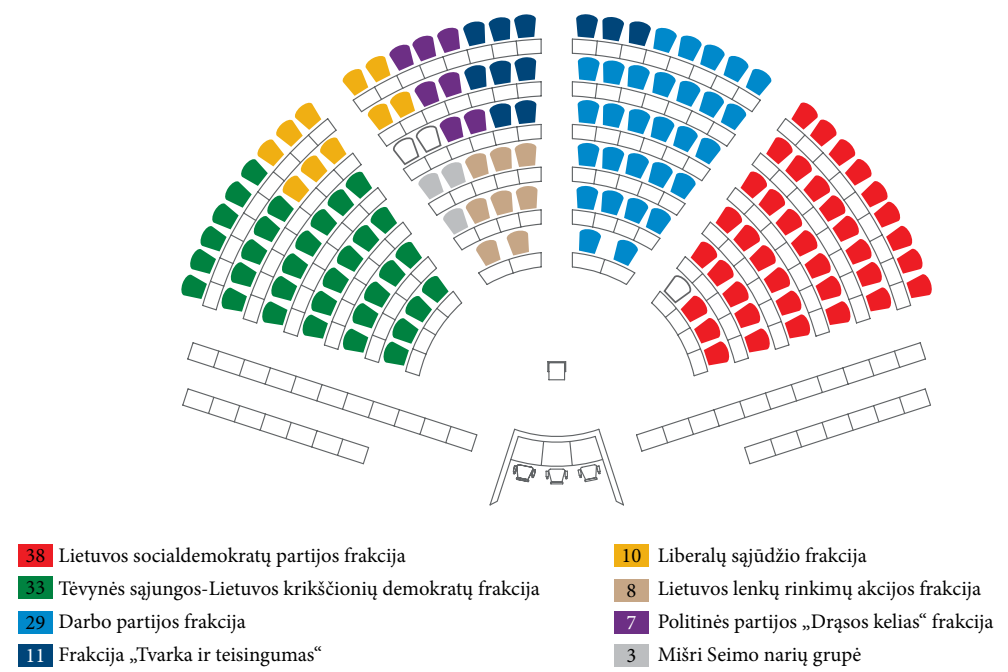
Seimas daug dėmesio skyrė finansų ir ekonomikos, energetikos, nacionalinio saugumo, socialinės ir sveikatos apsaugos, švietimo ir kultūros, valstybės valdymo, teisės ir teisėtvarkos, užsienio reikalų ir kitiems klausimams. Per ketverius metus priimti sprendimai dėl pasirengimo euro įvedimui, siekta užtikrinti finansinio tvarumo stiprinimą priimanant mokesčių sistemos ir socialinės politikos pakeitimus.

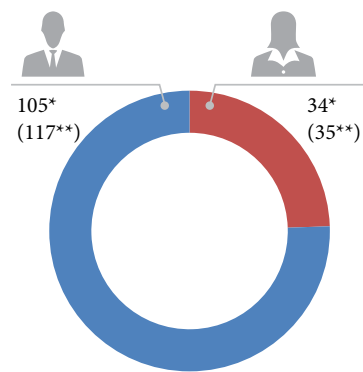
Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XI SEIMO STATISTIKA

Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

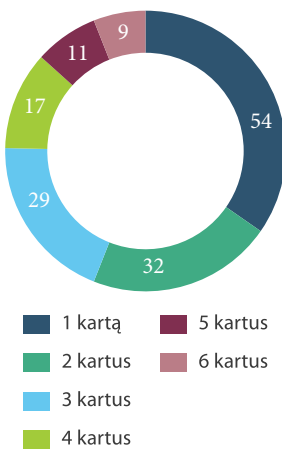

Pasiskirstymas pagal lytį

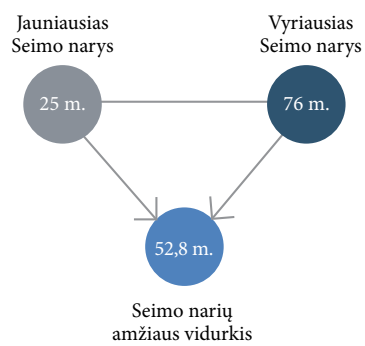

* Pagal rinkimų datą
** Per visą kadenciją

Seimo narių perrinkimas

Seimo narių amžius

2014 m. liepos 12 d. iškilmingoje ceremonijoje antrajai kadencijai prisiekė Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Pasikeitus geopolitinei padėčiai, parlamentas ypač daug dėmesio skyrė nacionaliniam saugumui – nuosekliai didino finansavimą krašto apsaugai, stiprino Lietuvos gynybinius pajėgumus, grąžino privalomąją pradinę karo tarnybą ir patvirtino savanorių šauktinių skatinimo priemones.

Po ilgų diskusijų Seimas įteisino tiesioginius mero rinkimus, patvirtino šilumos ūkio pertvarką, pradėjo teismų reorganizavimą, rūpinosi aktyvesne daugiabučių renovacija, priėmė mokslo ir švietimo bendruomenei labai svarbų naują Mokslo ir studijų įstatymą, kuriuo nustatė mokslo ir studijų valstybinį reguliavimą ir finansavimą.

Karališkoji Švedijos pora Carlas XVI Gustafas ir Silvia su Seimo Pirmininke Loreta Graužiniene pakeliui į ekskursiją po Sausio 13-osios memorialą. 2015 m. spalio 7 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

2014 m. balandžio 4–6 dienomis vykusios Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencijos dalyvių bendra nuotrauka Kovo 11-osios Akto salėje. Tai buvo paskutinis ir vienas iš didžiausių Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai parlamentinio matmens renginių. Pirmininkavimo laikotarpiu Seimas organizavo Europos Sąjungos tarpparlamentinį bendradarbiavimą – parlamento rūmuose vyko parlamentų komitetų bendri posėdžiai, 3 tarpparlamentinės konferencijos, Europos Sąjungos parlamentų pirmininkų konferencija. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

II. XII SEIMAS (2016–2020)

Į pirmąjį posėdį XII Seimas susirinko 2016 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

XII Seime valdančiąją daugumą sudarė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos ir Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos, opozicijoje darbą pradėjo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, Liberalų sąjūdžio ir partijos „Tvarka ir teisingumas“ frakcijos, Seimo daugumai nepriklausanti Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija ir Mišri Seimo narių grupė.

Seimo Pirmininku išrinktas Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos atstovas Viktoras Pranckietis, Seime prisiekė ir įgaliojimus veikti gavo septynioliktoji Vyriausybė, vadovaujama Sauliaus Skvernelio.

Pirmajam darbą pradėjusio parlamento posėdžiui vadovavo vyriausias XII Seimo narys Juozas Imbrasas (75 m.), jauniausiai šio Seimo narei Ritai Miliūtei rinkimų dieną buvo 25 m. Seimo narių amžiaus vidurkis – 50,6 m. Po rinkimų suformuotą Seimą sudarė 111 vyrų ir 30 moterų. Įdomu tai, kad į šį

Seimą buvo išrinkti tėvas ir sūnus – Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Eugenijus Gentvilas ir Simonas Gentvilas, priklausantys Liberalų sąjūdžio frakcijai.

Į šį Seimą išrinkti 4 Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai: E. Gentvilas, Rasa Juknevičienė, Kęstutis Glaveckas ir Emanuelis Zingeris. Septyni Seimo nariai pradėjo 7 kadenciją nepriklausomos Lietuvos parlamente, devyni išrinkti 6 kartą. 2019 m. gegužės mėn. Seimo nariai Stasys Jakeliūnas, Rasa Juknevičienė, Andrius Kubilius, Aušra Maldeikienė ir Juozas Olekas buvo išrinkti į Europos Parlamentą.

XII Seimo darbų programoje įvardytos pagrindinės veiklos kryptys: darni, atsakinga ir sveika visuomenė; švietimo, kultūros ir mokslo kokybės bei efektyvumo didinimas; viešojo sektoriaus efektyvumo ir skaidrumo didinimas; darni ir konkurencinga ekonomikos plėtra; saugi valstybė.

Pirmąjį po rinkimų Seimo posėdį, kol nėra išrinktas Seimo Pirmininkas, veda vyriausias pagal amžių Seimo narys. XII Seimo pirmajam posėdžiui vadovavo Juozas Imbrasas. 2016 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Nuo darbo pradžios Seimas daug dėmesio skyrė Lietuvos žmonių socialinei gerovei, priimtais įstatymais sprendė gyventojų pajamų didinimo, skurdo mažinimo, šeimos stiprinimo, vaiko teisių, sveikatos, šalies saugumo, viešojo sektoriaus efektyvumo ir skaidrumo didinimo problemas. Tvirtindamas valstybės biudžetus Seimas nuosekliai didino gyventojų pensijas, augo vaiko pinigai, darbo užmokestis (vidutinis atlyginimas išaugo trečdaliu) ir daugelis išmokų. 2018 m. įvesti vaiko pinigai, juos iš karto gavo dvigubai daugiau vaikų nei iki tol, nes mokesnine lengvata negalėjo pasinaudoti nedirbantys ar mažai uždirbantys tėvai.

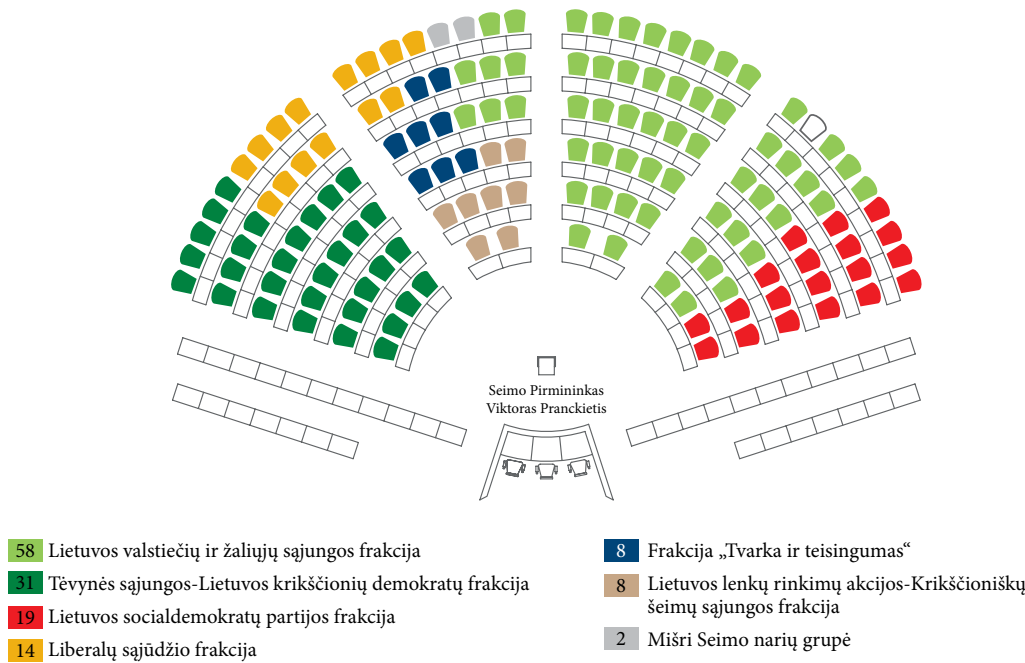
Šis Seimas galutinai apsisprendė dėl naujos Darbo kodekso redakcijos, kuria užtikrinama didesnė bedarbių apsauga. Parlamentas nustatė lengvatinį PVM tarifą visiems receptiniams nekompensuojamiesiems vaistams, o neribotą laiką – centriniam šildymui.

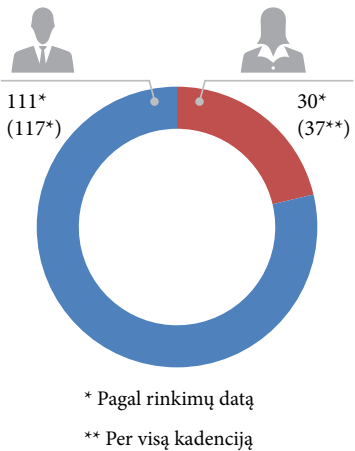
Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

XII SEIMO STATISTIKA

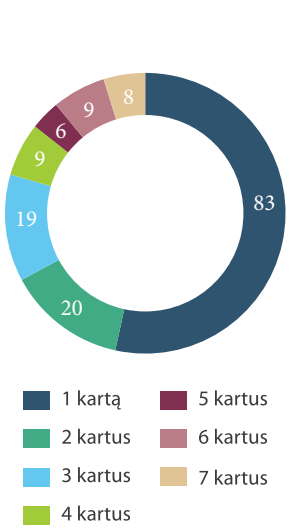
Seimo frakcijų vietos Seimo posėdžių salėje (kadencijos pradžios duomenys)

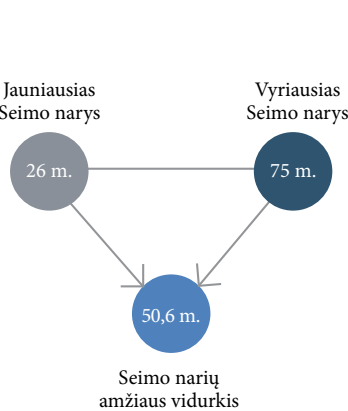
Pasiskirstymas pagal lytį

Seimo narių perrinkimas

Seimo narių amžius

Seime prisiekė ir įgaliojimus veikti gavo septynioliktoji Vyriausybė, vadovaujama Sauliaus Skvernelio. 2016 m. gruodžio 16 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Jaunoms šeimoms sudarytos palankesnės sąlygos įsigyti būstą regionuose. Gausios ir neįgalų vaikų prižiūrinčios šeimos įgijo galimybę pasinaudoti Šeimos kortele, kuri garantuoja specialias lengvatas, paslaugas, privilegijas ar nuolaidas prekėms ir renginiams.

Seimas patvirtino valstybinių universitetų optimizavimo planą, tęsė aukštojo mokslo reformos įgyvendinimą ir tobulino švietimo sistemos teisinį reglamentavimą. Priimtais sprendimais patvirtinta Lietuvos kultūros politikos strategija, kurioje numatytos užduotys ir reikalingi pokyčiai iki 2030 m. siekiant įtraukia kultūra prisidėti prie darnios visuomenės ir gerovės kūrimo. Visa apimtimi pradėjo veikti Kultūros pasas, su kuriuo mokiniai valstybės lėšomis gali lankytis įvairiuose kultūros ir meno renginiuose.

Įtvirtinta teisė gyventojams kreiptis į Konstitucinę Teismą. Tokia galimybė atsirastų ginant konstitucines teises ir išnaudojus visas teises gynybos priemones kituose teismuose.

Seimas, atsižvelgdamas į sudėtingą geopolitinę padėtį, kibernetines atakas, įvairaus pobūdžio provokacijas, nuosekliai daug dėmesio skyrė krašto apsaugai. Po parlamento patvirtintų sprendimų Lietuva 2018 m. pirmą kartą istorijoje įvykdė išsipareigojimus NATO ir krašto gynybai skyrė 2 proc. BVP. Atnaujintoje Nacionalinio saugumo strategijoje Seimas įtvirtino nacionalinio saugumo politikos prioritetus ir uždavinius. Šis parlamentas tęsė ankstesnių Seimo kadencijų nustatytą užsienio politikos kryptį – paragino Europos Sąjungą formuoti ambicingą Rytų partnerystės

Visi Lietuvos Respublikos Prezidentai po Nepriklausomybės atkūrimo prisiekė Seimo rūmuose – istorinėje Kovo 11-osios Akto salėje. Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos inauguracijos ceremonija. 2019 m. liepos 12 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

politikos viziją ir pasmerkė vis dar tebevykdomą Krymo okupaciją ir aneksiją.

Be to, parlamentarai nustatė apsaugos nuo nesaugių elektrinių tiekiamos elektros energijos patekimo į Lietuvą teisinį reglamentavimą, Astravo branduolinę elektrinę pripažino keliančia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui ir paragino kaimynines valstybes nepirkti nesaugių branduolinių elektrinių gamintojų tiekiamos elektros.

Tautos atstovų priimtoje Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategijoje nustatyti pagrindiniai šalies de-

mografijos, migracijos ir integracijos politikos raidos tikslai, kryptys ir siektini rodikliai.

Priimtais įstatymais patvirtintos miškų urėdijų, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės sistemos reformos, Žemės ūkio ministerijai pavaldžių valstybės įmonių, valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčių valstybės įmonių pertvarkos, optimizuota Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų, Vyriausybės atstovų tarnybų veikla. Nuosekliai įtvirtinta valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių vadovų, švietimo įstaigų ir kultūros centrų, muziejų, bibliotekų vadovų rotacija.

XII Seimo darbo akimirkos. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė ir O. Posaškova

III. SEIMAS IR JO VEIKLA

Seimo posėdžių salė. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Lietuvos Respublikos Seimas – piliečių atstovaujamoji institucija, atliekanti įstatymų leidybos funkciją. Seimas svarsto, priima, leidžia įstatymus, vykdo vykdomosios valdžios ir kitų valstybės institucijų (išskyrus teismus) parlamentinę kontrolę, steigia valstybės institucijas, skiria ir atleidžia jų vadovus bei kitus valstybės pareigūnus, tvirtina valstybės biudžetą ir prižiūri, kaip jis vykdomas, nustato valstybinius mokesčius, pritaria arba nepitaria Prezidento teikiamai Ministro Pirmininko kandidatūrai, skelbia savivaldybių rinkimus, ratifikuoja Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis.

Seimo nariai duoda priesaiką iškilmingoje ceremonijoje istorinėje Kovo 11-osios Akto salėje. Ketvirtą kartą į Tautos atstovybę išrinktos Rimos Baškienės, XII Seime ėjusios Seimo Pirmininko pirmosios pavaduotojos pareigas, priesaiką priėmė Konstitucinio Teismo pirmininkas Dainius Žalimas. 2016 m. lapkričio 14 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

▪ RINKIMAI

Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu užsienio valstybei ir rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 25 metų bei nuolat gyvena Lietuvoje. Rinkimų teisę turi piliečiai, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 18 metų.

▪ ĮGALIOJIMŲ PRADŽIA

Seimo narių įgaliojimų laikas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią naujai išrinktas Seimas susirenka į pirmąjį posėdį. Išrinktas Seimo narys visas Tautos atstovo teises įgyja tik po to, kai Seimo posėdyje prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai.

▪ SEIMO NARIAI

Seimą sudaro Tautos atstovai – 141 Seimo narys, kurie renkami ketveriems metams remiantis visuotine, lygia, tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu. 71 Seimo narys renkami vienmandatėse rinkimų apygardose, 70 – daugiamandatėje.

▪ PRIESAIKA

Seimo nario priesaikos tekstas (prisiekti leidžiama ir be paskutinio sakinio):

„Aš, (vardas, pavardė),

prisiekiu būti ištikimas (-a)
Lietuvos Respublikai;

prisiekiu gerbti ir vykdyti jos
Konstituciją ir įstatymus, saugoti
jos žemių vientisumą;

prisiekiu visomis išgalėmis
stiprinti Lietuvos
nepriklausomybę, sąžiningai
tarnauti Tėvynei, demokratijai,

Lietuvos žmonių gerovei.

Tepadeda man Dievas!“

SEIMO PIRMININKAS

Steigiamojo Seimo susirinkimo dieną Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis kartu su buvusiais parlamento vadovais Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio proga prie Seimo rūmų pasodino ažuolą. Iš kairės: Vydas Gedvilas, Viktoras Muntianas, Arūnas Valinskas, Loreta Graužinienė, Viktoras Prancietis, Česlovas Juršėnas, Irena Degutienė, Artūras Paulauskas. 2018 m. gegužės 15 d.

LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo Pirmininkas vadovauja Seimo darbui ir atstovauja Seimui. Parlamento vadovas taip pat laikinai eina Respublikos Prezidento pareigas arba laikinai pavaduoja Respublikos Prezidentą Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatytais atvejais.

Seimo Pirmininką renka Seimo nariai pirmajame po rinkimų Seimo posėdyje slaptu balsavimu visam Seimo įgaliojimų laikui. Parlamento vadovas taip pat gali turėti ne daugiau kaip septynis pavaduotojus, kuriuos Seimo nariai tvirtina Seimo Pirmininko teikimu.

Seimo Pirmininkas per 10 dienų nuo priėmimo patvirtina parašu Seimo priimto įstatymo teksto autentiškumą ir perduoda jį Respublikos Prezidentui pasirašyti, per 10 dienų

pasirašo Seimo statutą ir jo pakeitimus, per 3 dienas pasirašo įstatymus, kurių Respublikos Prezidentas per 10 dienų po įteikimo nepasirašo ir negrąžina Seimui pakartotinai svarstyti, bei juos oficialiai paskelbia.

Seimo Pirmininkas turi teisę sušaukti nenumatytą Seimo posėdį ar neeilinę sesiją Lietuvos Respublikos Konstitucijoje nustatytais atvejais; pirmininkauja Seimo ir Seimo valdybos posėdžiams arba paveda tai atlikti vienam iš savo pavaduotojų; teikia Seniūnų sueigai sesijos darbų programos ir savaitės bei dienos posėdžių darbotvarkių projektus, Seimo valdybos posėdžių darbotvarkės projektą arba paveda tai atlikti vienam iš savo pavaduotojų; vykdo kitus Seimo statute nustatytus įgaliojimus.

Vytautas LANDSBERGIS
Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkas (1990–1992), VII Seimo Pirmininkas (1996–2000)

Algirdas Mykolas BRAZAUSKAS
VI Seimo Pirmininkas (1992–1993)

Česlovas JURŠĖNAS
VI Seimo Pirmininkas (1993–1996), IX Seimo Pirmininkas (2008)

Artūras PAULAUŠKAS
VIII Seimo Pirmininkas (2000–2004), IX Seimo Pirmininkas (2004–2006)

Viktoras MUNTIANAS
IX Seimo Pirmininkas (2006–2008)

Arūnas VALINSKAS
X Seimo Pirmininkas (2008–2009)

Irena DEGUTIENĖ
X Seimo Pirmininkė (2009–2012)

Vydas GEDVILAS
XI Seimo Pirmininkas (2012–2013)

Loreta GRAUŽINIENĖ
XI Seimo Pirmininkė (2013–2016)

Viktoras PRANCKIETIS
XII Seimo Pirmininkas (nuo 2016 m.)

SEIMO VALDYBA

XII Seimo valdyba. Iš kairės: Seimo Pirmininko pavaduotojai Irena Degutienė, Arvydas Nekrošius, Irena Šiaulienė, Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis, Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja Rima Baškienė, Seimo Pirmininko pavaduotojas Gediminas Kirkilas, Seimo kanclerė Daiva Raudonienė. 2018 m. kovo 21 d. LRSA nuotr., aut. Olga Posaškova

Seimo valdyba sprendžia organizacinius Seimo darbo klausimus. Į Seimo kadencijos laikotarpiui sudaromą parlamento vadovybę įeina Seimo Pirmininkas, jo pavaduotojai ir opozicijos lyderis.

Seimo valdyba tvirtina preliminarų Seimo sesijos posėdžių grafiką, šaukia nenumatytus Seimo posėdžius ir nustato jų laiką, prireikus apsvaisto Seimo sesijos darbų programos, savaitės bei dienos posėdžių darbų tvarkų projektus ir teikia išvadas Seniūnų sueigai arba Seimui, sudaro darbo grupes įstatymų projektams rengti ir Seimo bei

valdybos pavedimams vykdyti, tvirtina Seimo kanceliarijos struktūrą, nuostatus ir reglamentą.

Taip pat valdyba tvirtina ir teikia Finansų ministerijai Seimo kanceliarijos programų ir išlaidų sąmatų projektus; svarsto ir siunčia į komandiruotes Seimo narius; svarsto tarptautinių renginių Seime organizavimo klausimus. Seimo vadovybė sprendžia kitus parlamentinės veiklos klausimus, kurie pagal Seimo statutą nepriskirti kitoms Seimo institucijoms ar pareigūnams.

SENIŪNŲ SUEIGA

Seniūnų sueigos posėdyje. 2017 m. liepos 11 d. LRSA nuotr., aut. Olga Posaškova

Seniūnų sueiga svarsto Seimo sesijos darbų programas ir posėdžių darbotvarkes, deryna Seimo komitetų ir frakcijų darbo organizavimo klausimus, teikia sprendimų šiais klausimais projektus Seimui ir valdybai. Seniūnų sueigos posėdžiams vadovauja seniūnas, kurio pareigas kas savaitę pasikeisdami eina frakcijų seniūnai. Seniūnų sueigą sudaro Seimo valdybos nariai ir frakcijų atstovai.

Kiekviena frakcija į Seniūnų sueigą skiria po vieną atstovą nuo 10 frakcijos narių, taip pat frakcijos papildomai skiria į Seniūnų sueigą po vieną atstovą nuo nepilnos dešimties frakcijos narių, jeigu šią nepilną dešimtį sudaro daugiau negu 5 Seimo nariai. Frakcijos, kuriose nėra 10 narių, skiria į Seniūnų sueigą po vieną atstovą.

SEIMO FRAKCIJOS

Savo politiniams tikslams įgyvendinti Seimo nariai jungiasi į frakcijas. Frakciją gali sudaryti ne mažiau kaip 7 Seimo nariai. Kiekvienas Seimo narys gali būti tik vienos frakcijos narys. Seimo narys, išrinktas Seimo Pirmininku arba laikinai einantis jo pareigas, turi sustabdyti savo veiklą Seimo narių frakcijoje. Seimo narių frakcijai vadovauja ir jai Seime atstovauja frakci-

jos seniūnas arba seniūno pavaduotojas, o pasisakyti frakcijos vardu gali kiekvienas jos įgaliotas Seimo narys. Seimo nariai, neįsiregistravę į frakcijas, pripažįstami vienos mišrios Seimo narių grupės nariais. Mišriai Seimo narių grupei suteikiamos visos Seimo statute nustatytos frakcijos teisės. Seimo nariai taip pat gali jungtis į laikinąsias grupes.

XII Seimo valdančiosios daugumos frakcijų seniūnai Ramūnas Karbauskis (Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija), Vanda Kravčionok (Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija) ir Rimantas Sinkevičius (Lietuvos socialdemokratų darbo partijos frakcija) pasirašė tarpfrakcinę sutartį su Seimo frakcijos „Lietuvos gerovei“ seniūnu Vytautu Kamblevičiumi (iš dešinės antras). 2019 m. rugsėjo 19 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo dauguma – frakcijos, kurių bendras narių skaičius yra daugiau kaip pusė Seimo narių ir kurios yra pasirašiusios bendros veiklos deklaraciją arba sutartį dėl koalicinės vyriausybės.

XII Seime opozicijos lyderio pareigas pakaitomis eina opozicinių Seimo frakcijų seniūnai: Gabrielius Landsbergis (Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija), Viktorija Čmilytė-Nielsen (Liberalų sąjūdžio frakcija) ir Julius Sabatauskas (Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija). LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Seimo mažuma – opozicinės ir kitos Seimo daugumai nepriklausančios frakcijos ir mišri Seimo narių grupė.

Seimo statute įtvirtinta, kad jeigu opozicinė frakcija arba jų koalicija turi daugiau kaip pusę Seimo mažumai priklausančių Seimo narių, tokios frakcijos seniūnas arba koalicijos vadovas yra vadinamas Seimo opozicijos lyderiu.

SEIMO KOMITETAI

▪ SUDARYMAS

Seimas įstatymų projektams nagrinėti ir kitiems klausimams rengti iš savo narių sudaro komitetus. Seimo narys (išskyrus Seimo Pirmininką) turi būti kurio nors vieno komiteto nariu, tačiau, būdamas vieno komiteto nariu, jis gali priklausyti Europos reikalų komitetui. Taigi pastarojo komiteto nariai priklauso dviem komitetams. Komitetai sudaromi ne mažiau kaip iš 7 ir ne daugiau kaip iš 17 (išskyrus Europos reikalų komitetą) Seimo narių pagal proporcinį frakcijų atstovavimo principą.

▪ VEIKLA

Seimo komitetai: svarsto įstatymų projektus, rengia išvadas ir nagrinėja klausimus, perduotus jiems apsvastyti; savo iniciatyva arba Seimo pavedimu rengia įstatymų, kitų Seimo priimamų teisės aktų projektus, analizuoja naujų įstatymų ar jų pataisų reikalingumą; rengia ir pateikia Seimui projektus dėl įstatymų suderinimo, papildymo ar prieštaravimų pašalinimo; svarsto Vyriausybės programą; savo iniciatyva arba Seimo pavedimu svarsto Vyriausybės arba kitų valstybės institucijų veiklos programas pagal atskiras sritis ir teikia Seimui savo išvadas. Komitetai preliminarieji svarsto valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įstatymo projektą, analizuoja ir kontroliuoja einamųjų metų valstybės biudžeto lėšų naudojimo ekonominį efektyvumą, svarsto ir teikia išvadas bei siūlymus dėl Vyriausybės pateikto kitų metų valstybės biudžeto projekto ir programų. Sesijos metu eiliniai komitetų posėdžiai rengiami ne rečiau kaip kartą per savaitę.

▪ VIEŠI KLAUSYMAI

Seimo komitetai rengia specialius komiteto viešus klausymus, kuriuose aptariamos pataisos ir pasiūlymai dėl svarstomo teisės akto projekto. Klausymuose gali dalyvauti ekspertai, suinteresuotų institucijų ir visuomenės grupių atstovai, įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turintys asmenys.

▪ PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

Komitetai išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų informaciją ir pranešimus, kaip vykdomi Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai, atlieka atskirų problemų parlamentinį tyrimą, svarsto Seimui atskaitingų valstybės institucijų veiklos metų ataskaitas ir pateikia Seimui savo išvadas.

▪ SEIME DIRBA 15 KOMITETŲ

Aplinkos apsaugos komitetas

Audito komitetas

Biudžeto ir finansų komitetas

Ekonomikos komitetas

Europos reikalų komitetas

Kaimo reikalų komitetas

Kultūros komitetas

Nacionalinio saugumo
ir gynybos komitetas

Socialinių reikalų ir darbo komitetas

Sveikatos reikalų komitetas

Švietimo ir mokslo komitetas

Teisės ir teisėtvarkos komitetas

Užsienio reikalų komitetas

Valstybės valdymo
ir savivaldybių komitetas

Žmogaus teisių komitetas

Seimo komiteto posėdis. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija. 2019 m. balandžio 9 d.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seime sudaromos nuolat veikiančios komisijos, kurios turi visas komitetų teises ir pareigas. Pripažinęs būtinybę, Seimas taip pat gali sudaryti nuolat veikiančias komisijas specialioms problemoms nagrinėti.

Komisijos rengia įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, susijusius su komisijos kompetencijai priskirtais klausimais, teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei ir kitoms institucijoms dėl teisės aktų priėmimo ir tobulinimo, nagrinėja gyventojų, visuomeninių organizacijų, įmonių ar valstybinių institucijų prašymus ir pasiūlymus dėl komisijų

kuruojamų sričių įstatymų projektų, vykdo parlamentinę kontrolę. Komisijos atlieka ir kitą Seimo statute ir įstatymuose joms nustatytą darbą.

Trumpalaikiams ar siauresniems klausimams spręsti, konkretiems pavedimams vykdyti Seimas iš savo narių gali sudaryti tyrimo, kontrolės, revizijos, parengiamąsias, redakcines ir kitokias laikinąsias komisijas. Seimo valdyba taip pat gali sudaryti parengiamąsias, redakcines laikinąsias komisijas, o Seniūnų sueiga – derinimo komisijas.

SEIMO KOMISIJOS

Antikorupcijos komisija	Savižudybių ir smurto prevencijos komisija
Energetikos komisija	Sveikos gyvensenos komisija
Etikos ir procedūrų komisija	Valstybės istorinės atminties komisija
Jaunimo ir sporto reikalų komisija	Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija
Konstitucijos komisija	Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija
Kriminalinės žvalgybos parlamentinės kontrolės komisija	Laisvės premijų komisija
Laisvės kovų komisija	Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medalio „Tarnaukite Lietuvai“ kandidatų vertinimo komisija
Migracijos komisija	Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisija
Neįgaliųjų teisių komisija	
Peticijų komisija	
Priklausomybių prevencijos komisija	

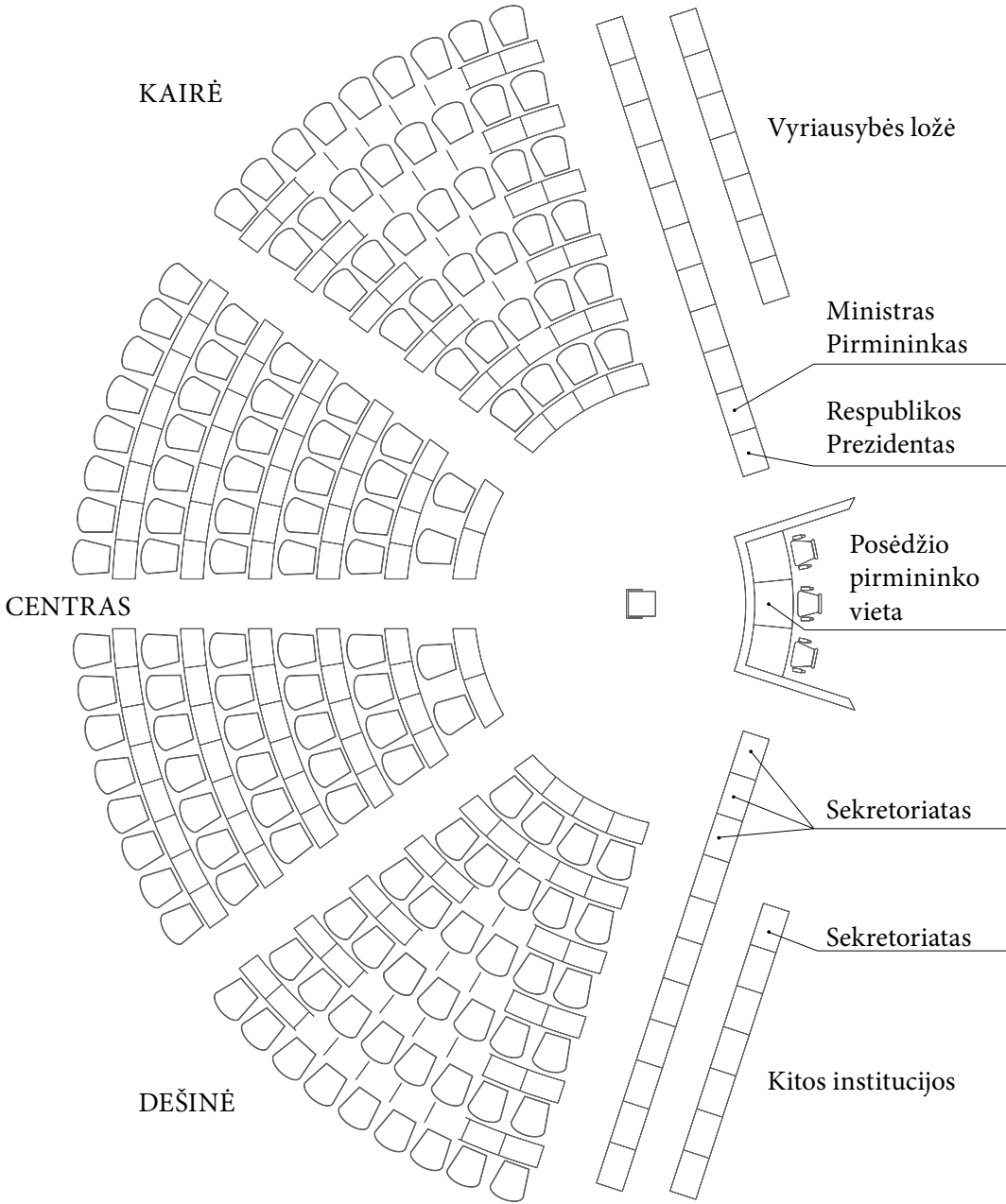
Seimo posėdžio pirmininko vieta salėje. Gongu posėdžio pirmininkas skelbia priimtą teisės aktą, posėdžio pradžią ir pabaigą, varpeliu atkreipia Seimo narių dėmesį. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

SEIMO SESIJOS

Seimas kiekvienais metais renkasi į dvi eilines – pavasario ir rudens – sesijas. Pavasario sesija prasideda kovo 10 d. ir baigiasi birželio 30 d., rudens sesija prasideda rugsėjo 10 d. ir baigiasi gruodžio 23 d. Šių sesijų metu paprastai rengiami 4 posėdžiai per savaitę – po 2 antradienį ir ketvirtadienį, o kas trys savaitės daromos vienos savaitės plenarinių posėdžių pertraukos. Seimas gali sesijas pratęsti, gali būti rengiamos neeilinės sesijos.

Seimo posėdžiai paprastai yra atviri, jeigu nenusprendžiama rengti uždarą posėdį. Seimo posėdžiams vadovauja Seimo Pirmininkas arba jo pavaduotojas. Pirmąjį po rinkimų Seimo posėdį pradeda vyriausias pagal amžių Seimo narys.

Preliminarų Seimo sesijos posėdžių grafiką tvirtina Seimo valdyba. Pagal patvirtintą sesijos darbų programą Seimo Pirmininkas kartu su pavaduotojais sudaro išsamų savaitės posėdžių darbotvarkės projektą ir pateikia jį svarstyti Seniūnų sueigai.

Seimo nariai Seimo posėdžių salėje sėdi frakcijomis, laikydamiesi politines pažiūras atspindinčio kairės–dešinės principo. Posėdžių salėje šio principo laikomasi žvelgiant iš Seimo narių vietų

Vyriausybės ložė Seimo posėdžių salėje. Kiekvieno ketvirtadienio Seimo rytinio posėdžio pabaigoje paprastai vyksta Vyriausybės valanda: Ministras Pirmininkas ir ministrai atsako į Seimo narių teikiamus aktualius ir turinčius visuomeninę reikšmę klausimus. 2019 m. spalio 17 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Opozicijos atstovų pasitarimas Seimo posėdžių salėje. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Seimo posėdyje Respublikos Prezidentas tradiciškai pristato metinį pranešimą apie padėtį Lietuvoje, vidaus ir užsienio politiką. Prezidentės Dalios Grybauskaitės pranešimas 2018 m. birželio 12 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo posėdyje pranešimą apie Europos energetikos sąjungą skaitė Europos Komisijos Pirmininko pavaduotojas Marošas Šefčovičius. Pranešėjas pasidžiaugė, kad Lietuva, pastačiusi suskystintų gamtinių dujų terminalą Klaipėdos uoste, iš visų energiją importuojančios valstybės tapo valstybe, galinčia prekiauti dujomis su savo kaimynais, taip padidindama konkurenciją ir kaimynų rinkose. 2017 m. gegužės 25 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

TEISĖKŪRA

ĮSTATYMŲ INICIATORIAI

Teikti Seimui įstatymų ir kitų Seimo priimamų teisės aktų projektus ir pasiūlymus dėl jų leidybos teisę turi Seimo nariai, Respublikos Prezidentas, Vyriausybė ir Lietuvos piliečiai. 50 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę, gali teikti Seimui įstatymo projektą, ir jį Seimas privalo svarstyti. Be to, 300 tūkstančių rinkėjų turi teisę teikti Seimui sumanymą keisti ar papildyti Lietuvos Respublikos Konstituciją.

ĮSTATYMŲ PRIĖMIMAS

Įstatymai Seime priimami laikantis Seimo statuto nustatytos procedūros. Seimo posėdžiuose jie priimami paprasta (t. y. daugiau kaip pusės) posėdyje dalyvaujančių Seimo narių balsų dauguma, išskyrus specialius Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Seimo statuto nustatytus atvejus. Įstatymų nuostatos gali būti priimanamos ir referendumu.

Valstybės biudžetas – vienas svarbiausių dokumentų, kurį tvirtina Seimas. Nuo šio pajamų ir išlaidų plano priklauso, kaip ateinančiais metais bus skirstomos valstybės lėšos biudžetinių įstaigų ir kitų viešojo administravimo darbuotojų (pavyzdžiui, mokytojų, gydytojų, socialinių darbuotojų, kultūros srities darbuotojų, policijos pareigūnų, valstybės tarnautojų ir kt.) išlaidoms, kaip ir iš kur bus surenkamos reikiamos lėšos.

ĮSTATYMŲ LEIDYBOS PROCESAS

TARPTAUTINIAI RYŠIAI

Tradicionis Seimo valdybos narių susitikimas su Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų ir atstovybių prie tarptautinių organizacijų vadovais. 2018 m. liepos 4 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimas nuo pat valstybingumo atkūrimo daug dėmesio skiria santykių su užsienio valstybėmis plėtojimui. Nors pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją parlamentas tiesiogiai neformuoja ir nevykdo užsienio politikos, jis denonsuoja ir ratifikuoja Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis. Atlikdamas vykdomosios valdžios parlamentinę kontrolę, Seimas prižiūri, kaip vykdoma užsienio politika.

Seime priimamos įvairios delegacijos, organizuojamos tarptautinės konferencijos, seminarai. Seimo Pirmininkas atstovauja Seimui tarpvalstybiniuose susitikimuose ir tarptautiniuose forumuose, Seimo delegacijos dirba tarptautinių organizacijų parlamentinėse asamblėjose, Seimo komitetai bendradarbiauja su kitų šalių parlamentų tos pačios srities komitetais, Seimo narių iniciatyva sudarytos parlamentinių ryšių grupės puoselėja ryšius su kitų šalių parlamentais ir rūpinasi bendradarbiavimo su tomis šalimis plėtojimu.

Itin aktyviai Seimas bendradarbiauja su Baltijos valstybių ir artimiausių kaimynų parlamentais. 1991 m. įkurta Baltijos Asamblėja – Lietuvos, Estijos ir Latvijos parlamentų bendradarbiavimo tarptautinė organizacija. 1997 m. buvo sudaryta Lietuvos ir Lenkijos parlamentų narių asamblėja. 2003 m. rudenį Kijeve (Ukraina) įvyko Lietuvos Respublikos Seimo ir Ukrainos Aukščiausiosios Rados Asamblėjos pirmoji sesija. 2005 m. pavasarį pasirašytas Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos parlamentų trišalės asamblėjos įsteigimo pareiškimas.

Įvairiose srityse ir įvairiais politiniais lygmenimis reguliariai bendradarbiauja aštuonios Šiaurės ir Baltijos valstybės – Suomija, Švedija, Danija, Norvegija, Islandija, Lietuva, Latvija ir Estija, vadinamasis NB8 (angl. *Nordic Baltic Eight*). Šių šalių parlamentų vadovai rengia ne tik bendrus susitikimus, bet ir kartu vyksta į strategiškai svarbias valstybes.

„Lietuva yra tvirtai įsipareigojusi didinti gynybai skiriamas lėšas, esame patikimi partneriai, pasirengę kartu dirbti, siekiant užtikrinti saugumą visose NATO šalyse. JAV dėmesys Baltijos regionui reiškia bendrą strateginę partnerystę ir saugumo garantą“, – sakė Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis susitikime su Jungtinių Amerikos Valstijų Kongreso delegacija, vadovaujama senatoriaus respublikono Johno McCaino. Svečiai apsilankė Sausio 13-osios memoriale. 2016 m. gruodžio 29 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Lietuvai įstojus į Vakarų pasaulio ekonomines ir kitas tarptautines organizacijas (Europos Sąjungą, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją, NATO), taip pat tapus tarptautinių bendrijų (Europos Tarybos, Jungtinių Tautų, Europos saugumo ir

bendradarbiavimo organizacijos) nare, ne tik glaudžiai bendradarbiaujama su šių organizacijų valstybėmis narėmis, bet ir atsirado galimybė dalytis Lietuvos integracijos ir demokratinių reformų patirtimi su demokratinėmis reformų siekiančių šalių parlamentais.

2018 m. kovo 23–24 dienomis Seime posėdžiavęs NATO Parlamentinės Asamblėjos Nuolatinis komitetas Seimo narę Rasą Juknevičienę paskyrė NATO PA prezidente. Tai pirmoji šios Asamblėjos vadovė moteris ir pirmoji naujų į NATO priimtų valstybių narių atstovė. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo Pirmininko Viktoro Prancietio vadovaujama delegacija oficialaus vizito Ukrainoje metu. 2017 m. rugpjūčio 31 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo rūmuose surengtas kasmetis pasaulinis Moterų politikos lyderių suvažiavimas, kuriame dalyvavo esamos ir buvusios valstybių, vyriausybių vadovės, ministrės, parlamentarės, merės, nevyriausybinių organizacijų ir žiniasklaidos atstovės. Renginys organizuotas Vilniuje 2018 m. birželio 6–8 dienomis, Lietuvai švenčiant valstybės atkūrimo šimtmetį ir atkreipiant dėmesį į tai, kad Lietuva prieš šimtą metų viena pirmųjų Europoje suteikė moterims teisę balsuoti. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

RYŠIAI SU VISUOMENE

Vienas iš svarbiausių Seimo, kaip atviros visuomenei institucijos, uždavinių yra visapusiškas ir išsamus Seimo veiklos pristatymas, kokybiškas informacijos apie parlamento darbą teikimas.

Seimą organizuotomis grupėmis su ekskursijomis per metus aplanko apie keliolika tūkstančių žmonių iš Lietuvos ir užsienio. Svečiai supažindinami su Seimo paskirtimi ir vaidmeniu valstybėje, Seimo narių darbu, Lietuvos parlamentarizmo istorija, kurią atspindi ir Seimo rūmų interjeras. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo lankytojų centro – visuomenei atviros erdvės, pristatančios lietuviškojo parlamentarizmo raidą, atidarymas. Prie mikrofono – Seimo Pirmininkas Viktoras Prancietis. 2019 m. rugsėjo 10 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

■ SEIMO LANKYTOJŲ CENTRAS

2019 m. rudenį duris atvėrė Seimo lankytojų centras, kuris organizuoja ekskursijas, rengia edukacinius užsiėmimus, paskaitas ir diskusijas, susitikimus su Seimo nariais, eksponuoja parodas. Lankytojų centre svečiai turi galimybę giliau susipažinti su parlamentarizmo istorija, šiuolaikinio Seimo veikla, įstatymų leidybos procedūromis. Čia apsilankyti galima be išankstinės registracijos.

Seimo lankytojų centro erdvės pritaikytos įvairiai edukacinei veiklai grupėms ir pavieniams lankytojams, šeimoms, vaikams, bendruomenėms ir mokiniams. Darbo valandomis į Lankytojų centrą gali patekti kiekvienas sostinės gyventojas ar svečias be išankstinės registracijos. Pagrindinis šio centro veiklos tikslas – skatinti atvirą Seimo ir visuomenės dialogą, užtikrinti Seimo pasiekiamumą, ugdyti atsakingą rinkėją. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė ir O. Posaškova

Seimo lankytojų centre organizuojami įvairūs renginiai. Jame renkami intelektinių žaidimų mėgėjai, kurie tikrina savo žinias apie parlamentarizmą protmūšių turnyre „Nustebink Stulginskį“, skirtame Steigiamojo Seimo 100-mečiui (1), edukacinė programa „Aš esu pilietis“ pritraukė sostinės mokinius (2). LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (2) ir O. Posaškova (1)

Nemaža dalis Seimo rūmuose vykstančių renginių skirti kultūros sklaidai. Kaip antai 2017 m. Kovo 11-osios Akto salėje surengtas unikalus renginys „Baltic Wave“, kuris muzikiniu tiltu sujungė trijų žemynų kūrėjus, kilusius iš Baltijos valstybių (1). 2019 m. Seimas prisijungė prie kasmet sostinėje vykstančių „Kultūros nakties“ renginių ir gausius „Neeilinės kultūros sesijos Seime“ dalyvius pasitiko išskirtine istorine ir muzikine programa (2-3). LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (2) ir O. Posaškova (1)

Istorinėje Kovo 11-osios Akto salėje organizuojami iškilmingi Laisvės gynėjų, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dienų ir kitų valstybingumo raidai svarbių datų minėjimai, didelę reikšmę turintys tarptautiniai renginiai. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (1) ir O. Posaškova (2)

Sudedamoji valstybės švenčių, atmintinų dienų ir kitų reikšmingų sukakčių minėjimo dalis – visuomenei atviri renginiai Nepriklausomybės aikštėje. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

▪ MINĖJIMAI

Seime organizuojami valstybės sukakčių ir istorinių datų minėjimai, taip pat rengiamos šioms progoms skirtos konferencijos, diskusijos, seminarai, mokinių viktorinos, konkursai. Ugdant jaunimo pilietinį aktyvumą ir tautinę savimonę, į įvairius renginius, minėjimus įtraukiamos mokinių, studentų bendruomenės, visuomeninės organizacijos.

▪ PARODOS SEIME

Seimo rūmų ekspozicinėse erdvėse lankytojai gali susipažinti su nuotraukų ir dokumentų parodomis, atspindinčiomis reikšmingus Lietuvos istorijos momentus ir parlamentarizmo raidą, kitų valstybių parlamentines tradicijas. Rūmų galerijose eksponuojama įvairioms meno kryptims atstovaujančių šalies ir užsienio profesionalių ir mėgėjų menininkų kūryba, vaikų darbų parodos. Seimo kanceliarijos parengtos kilnojamosios parodos pristatomos diplomatinėse atstovybėse, institucijose ir įstaigose, muziejuose, bibliotekose, mokyklose ir kt.

Seimo rūmų esančiose galerijose eksponuojamos parodos ir organizuojami įvairūs renginiai. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (3) ir O. Pošaškova (1–2, 4)

▪ E. DEMOKRATIJA

Seimo kanceliarija siekia įtraukti visuomenę į Seimo priamųjų teisės aktų rengimo ir priėmimo procesą. Pasitelkiant informacines technologijas gyventojams sudarytos galimybės rasti reikiamus dokumentus ar atsakymus į rūpimus klausimus, o jų pateikiamos pastabos ir pasiūlymai leidžia įstatymų leidėjams išgirsti ir įvertinti visuomenės lūkesčius. Šiuo tikslu Seimo interneto svetainėje (www.lrs.lt) visuomenei pateikiama pati išsamiausia informacija apie Seimo veiklą, priimamus teisės aktus, naujausius įstatymų projektus, Seimo narių iniciatyvas. Naudodamiesi e. paslaugomis visuomenės nariai gali bendrauti su išrinktais politikais, elektroninėmis priemonėmis teikti Seimui teisėkūros iniciatyvas, peticijas, pareiškimus ir stebėti jų nagrinėjimą, užsisakyti archyvinus dokumentus.

Seimo rūmai – konferencijų, seminarų ir diskusijų aktualiomis temomis valstybei ir visuomenei erdvė.
LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (1–2) ir O. Posaškova (3)

Seimo kanceliarijoje akredituota apie 300 Lietuvos ir užsienio viešosios informacijos rengėjų atstovų, kuriems nuolat teikiama tikslinė informacija. Visuomenei apie parlamento darbą skelbiantiems žiniasklaidos atstovams Seime sudarytos palankios sąlygos dirbti – įrengtas žurnalistų darbo kambarys, pagrindinių naujienų agentūrų atstovams skirti atskiri kabinetai. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

▪ GYVENTOJŲ PRIĖMIMAS

Kanceliarijos darbuotojai priima piliečius, aiškina jiems įstatymus, teikia konsultacijas, reikalingą informaciją ir pagalbą, rengia gyventojų priėmimus pas Seimo vadovybę, komitetų ir komisijų pirmininkus.

▪ INFORMACIJOS TEIKIMAS

Seimo kanceliarija palaiko viešuosius ryšius su institucijomis, diplomatinėmis atstovybėmis, visuomeninėmis organizacijomis, viešosiomis įstaigomis, viešosios informacijos rengėjais ir platintojais, juos aptarnauja ir teikia informaciją apie Seimo veiklą. Seimo kanceliarijoje nagrinėjami gyventojų skundai, prašymai ir pasiūlymai, adresuoti Seimui ir Seimo Pirmininkui.

▪ TIESIOGINĖS TRANSLIACIJOS

Seimo darbas tiesiogiai pristatomas Seimo interneto svetainėje, paskyroje „YouTube“ ir televizijos programoje „Seimas – tiesiogiai“. Žiūrovai gali stebėti tiesiogines transliacijas ar vaizdo įrašus iš Seimo posėdžių salės, komitetų ir komisijų posėdžių, spaudos konferencijų, parlamente vykstančių renginių. Šiais kanalais transliuojami aktualūs interviu su įstatymų projektų iniciatoriais, reportažai, Seimo narių diskusijos, kuriose pateikiami atsakymai į visuomenei rūpimus klausimus.

▪ SEIMAS SOCIALINIUOSE TINKLUOSE

Patraukliai ir įvairiai skirtingoms tikslinėms visuomenės grupėms informacija apie Seimo darbą ir parlamentarizmo istoriją pateikiama Seimo socialinių tinklų „Facebook“, „Twitter“, „Instagram“, „LinkedIn“ paskyrose.

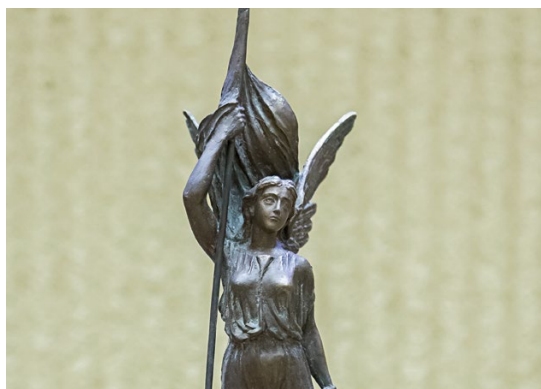
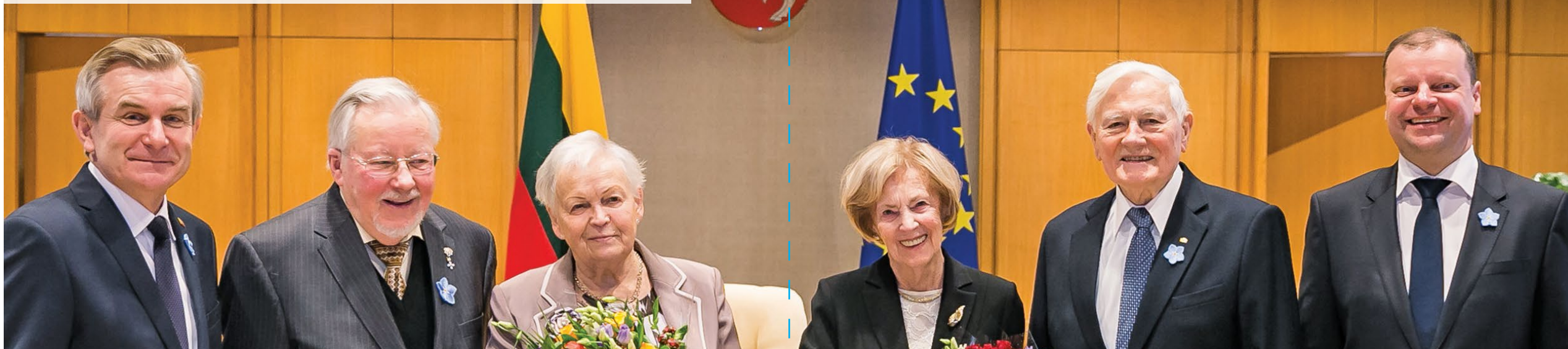
SEIMO APDOVANOJIMAI

Seimas už įvairius nuopelnus skiria nusipelnusiems asmenims apdovanojimus – Laisvės premiją, Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalį „Tarnaukite Lietuvai“, Valstybės Nepriklausomybės stipendiją, apdovanojimą už indėlį atkuriant Lietuvos valstybės nepriklausomybę, Lietuvos valstybės ir parlamentarizmo tradicijų stiprinimą, veiklą visuomenės gerovei.

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu 2018 m. Laisvės premija paskirta Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio partizanų grupei: Jonui Abukauskui, Vytautui Balsiui, Jonui Čeponiui, Juozui Jakavoniui, Bronislovui Juospačiui, Jonui Kadžioniui ir Juozui Mociui. 2019 m. sausio 13 d. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

2016 m. Laisvės premija įteikta Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo Pirmininkui – aukščiausiam Lietuvos Respublikos pareigūnui, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarui Vytautui Landsbergiui ir Prezidentui Valdui Adamkui. 2017 m. sausio 13 d. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

LAISVĖS PREMIJA

Laisvės premija įvertinami asmenų ir organizacijų laimėjimai ir indėlis ginant žmogaus teises, plėtojant demokratiją, skatinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą kovojant už Rytų ir Vidurio Europos tautų laisvą apsisprendimą ir suverenitetą. Premija įteikiama Seimo iškilmingame minėjime Laisvės gynėjų dieną – sausio 13-ąją.

GABRIELĖS PETKEVIČAITĖS-BITĖS ATMINIMO MEDALIS „TARNAUKITE LIETUVAI“

Apdovanojimas medaliu yra Seimo paskatinimas už šią veiklą: parlamentarizmo tradicijų puoselėjimą, pilietiškumo ir demokratijos skatinimą; filantropinę veiklą, ypač jaunų žmonių saviraiškos skatinimą ir rėmimą; savanorystės kultūros sklaidą Lietuvoje; visuomeniškai aktualią publicistiką, ugdančią tautiškumą ir dvasines vertybes. Medaliai įteikiami iškilmingame renginyje Panevėžyje kovo 30-ąją – G. Petkevičaitės-Bitės gimimo dieną.

VALSTYBĖS NEPRIKLAUSOMYBĖS STIPENDIJA

Stipendija įsteigta siekiant skatinti Lietuvos piliečius rinktis humanitarinių ir socialinių mokslų sričių mokslininko karjerą, grįžti į mokslo tyrimų sritį arba likti mokslo tyrimų srityje, galinčioje pasitarnauti Lietuvai. Įteikiama minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną – Kovo 11-ąją.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO APDOVANOJIMAS

Apdovanojimas skiriamas už indėlį atkuriant Lietuvos valstybės nepriklausomybę, Lietuvos valstybės ir parlamentarizmo tradicijų stiprinimą, veiklą visuomenės gerovei.

Seimo kanceliarijos darbuotojai užtikrina sklandų Seimo posėdžių, renginių ir priėmimų organizavimą.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo kanceliarija užtikrina sklandų Seimo darbą ir sudaro sąlygas Tautos atstovybei vykdyti Konstitucijoje įtvirtintus įgaliojimus teisėkūros, parlamentinės kontrolės, tarptautinio bendradarbiavimo ir kitose srityse, skatinti aktyvų parlamento ir visuomenės dialogą. Kanceliarijai vadovauja Seimo kancleris.

Vienas iš pagrindinių Seimo kanceliarijos veiklos tikslų – siekti, kad Seimo priimami teisės aktai atitiktų Konstituciją, įstatymus ir kitus teisės aktus ir teisingai reguliuotų visuomeninius santykius, taip pat prisidėti prie vieno esminių Seimo kanceliarijos prioritetų – teisėkūros proceso optimizavimo – įgyvendinimo.

Teisėkūros procesas grindžiamas atvirumu, skaidrumo, demokratiškumo principais, todėl visiems garantuojamos lygios galimybės jame dalyvauti ir užtikrinamas viešumas. Seimo kanceliarija nuolat kaupia ir sistemina

teisinę informaciją, ją pateikia Seimo interneto svetainėje: skelbiami įregistruoti teisės aktų projektai, Seimo narių siūlymai, Teisės departamento išvados, Seime svarstomi teisės aktų projektai, informacija apie svarstymo metu gautus dokumentus, taip pat kitų valstybės ir savivaldybių institucijų teisės aktų projektai ir priimti teisės aktai. Tobulinant teisėkūros sistemą siekiama sudaryti galimybes pateikti kokybiškus, visuomenės lūkesčius tenkinančius įstatymų projektus.

Seimo kanceliarija talkina Seimo nariams vykdant užsienio politikos veiklą, palaiko ir plėtoja Seimo ryšius su kitų valstybių parlamentais, užtikrina sklandų nuolatinių Seimo delegacijų tarptautinėse organizacijose darbą, teikia Seimo vadovams ir Seimo nariams reikiamą pagalbą bei informaciją tarptautinių ryšių klausimais vykstant valstybinės reikšmės renginiams, vykdo protokolo funkcijas Seime.

Seimo kanceliarijos padalinių vadovų posėdis. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo komitetų biurų vedėjai. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

IV. SEIMO RŪMAI

Seimo rūmų ir Nepriklausomybės aikštės kompleksas įtrauktas į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą (unikalus objekto kodas – 16080). Į šį sąrašą kompleksas įtrauktas įvertinus jo architektūrines, inžinerines, urbanistines, dailės, istorines, memorialines savybes. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Būsimų Seimo rūmų vieta 1950 metais. Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Seimo pastatų kompleksą sudaro treji rūmai, pastatyti XX a. aštuntajame dešimtmetyje buvusio jaunimo stadiono „Žalgiris“ vietoje. 2017 m. už kelių šimtų metrų nuo Seimo pastatų komplekso įkurti Seimo IV rūmai (Gynėjų g. 3), kuriuose dirba kai kurie Seimo kanceliarijos padaliniai, Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija.

Dabartiniai Seimo I rūmai, sovietmečiu pagal užsakymą projektuoti Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybai (architektai Algimantas ir Vytautas Nasvyčiai, Robertas Stasėnas, konstruktorius Česlovas Gerliakas), pradėti statyti 1976 m., baigti – 1982 m. Bendras rūmų plotas – 9 717,37 kv. m.

Greta pastatytų administracinių pastatų paskirtis sovietmečiu buvo kitokia – dabartiniuose Seimo II rūmuose (architektas Andrius Gudaitis, konstruktorius Ivanas Semeniukas; pradėti statyti 1975 m., baigti – 1979 m., pastato plotas – 8 734,53 kv. m) veikė Finansų mi-

nisterija, o dabartiniuose Seimo III rūmuose (architektas Česlovas Mazūras, konstruktorius Jonas Šivis; pradėti statyti 1975 m., baigti – 1980 m.; pastato plotas – 8 623,94 kv. m) – Profesinių sąjungų centro taryba. Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, pastatai buvo sujungti ir juose įsikūrė įvairūs Seimo padaliniai.

Seimo I rūmai (Gedimino pr.) nuo pat valstybingumo atkūrimo buvo politinio gyvenimo centras. Posėdžių salė (plotas – 673,52 kv. m, aukštis – 12 m) iki 2007 m. buvo pagrindinė įstatymų leidėjų darbo vieta. Joje atkurta Lietuvos Nepriklausomybė ir priimti svarbiausi šalies įstatymai.

Vertėtų paminėti ir tai, kad atkūrus prezidento institutą, 1992–1997 m. Seimo I rūmų vakariniame sparne laikinai buvo įkurdinta Lietuvos Respublikos Prezidento įstaiga; dabar, kaip ir 1990–1992 m., ten vėl yra Seimo Pirmininko ir jo sekretoriato kabinetai.

Būsimų Seimo rūmų statybos. 1981 m. Lietuvos centrinis valstybės archyvas, aut. Antanas Grinčelaitis

Valstybės atkūrimo 100-mečio proga istoriniai Seimo rūmai nušvito trispalvės spalvomis. LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė

Seimo pastatų kompleksas iš kitos Neries pusės ir Seimo II rūmai. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo III (1) ir IV (2) rūmai. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Didysis kiemas – užsienio svečių delegacijų sutikimo, visuomeninių akcijų, valstybės švenčių minėjimo vieta. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo I rūmuose yra ir Algirdo Mykolo Brazausko salė (2 aukšte), kurioje akreditacinius raštus įteikė pirmieji ambasadoriai Lietuvai, priimančios Seimo svečių delegacijos, Lietuvos Tarybos salė (2 aukšte) ir Konstitucijos salė (3 aukšte), Vitraro ir Lietuvos laisvės gynėjų galerijos.

Nuo 2007 m. rudens sesijos pradžios Seimas į posėdžius renkasi naujojoje – vienoje iš moderniausių Europos Sąjungoje – salėje Seimo II rūmuose. Ji atvėrė duris po 2006–2007 m. atliktos Seimo II rūmų rekonstrukcijos (architektai Algimantas ir Vytautas Nasvyčiai, Juras Balkevičius ir Artūras Burba, salės plotas – 588,8 kv. m, aukštis – 9,7 m).

Seimo II rūmuose (A. Goštauto g.) taip pat įkurdinta Seimo kanceliarija, yra dalies Seimo narių kabinetai, paskirtos darbo vietos žiniasklaidos atstovams, Spaudos konferencijų salė.

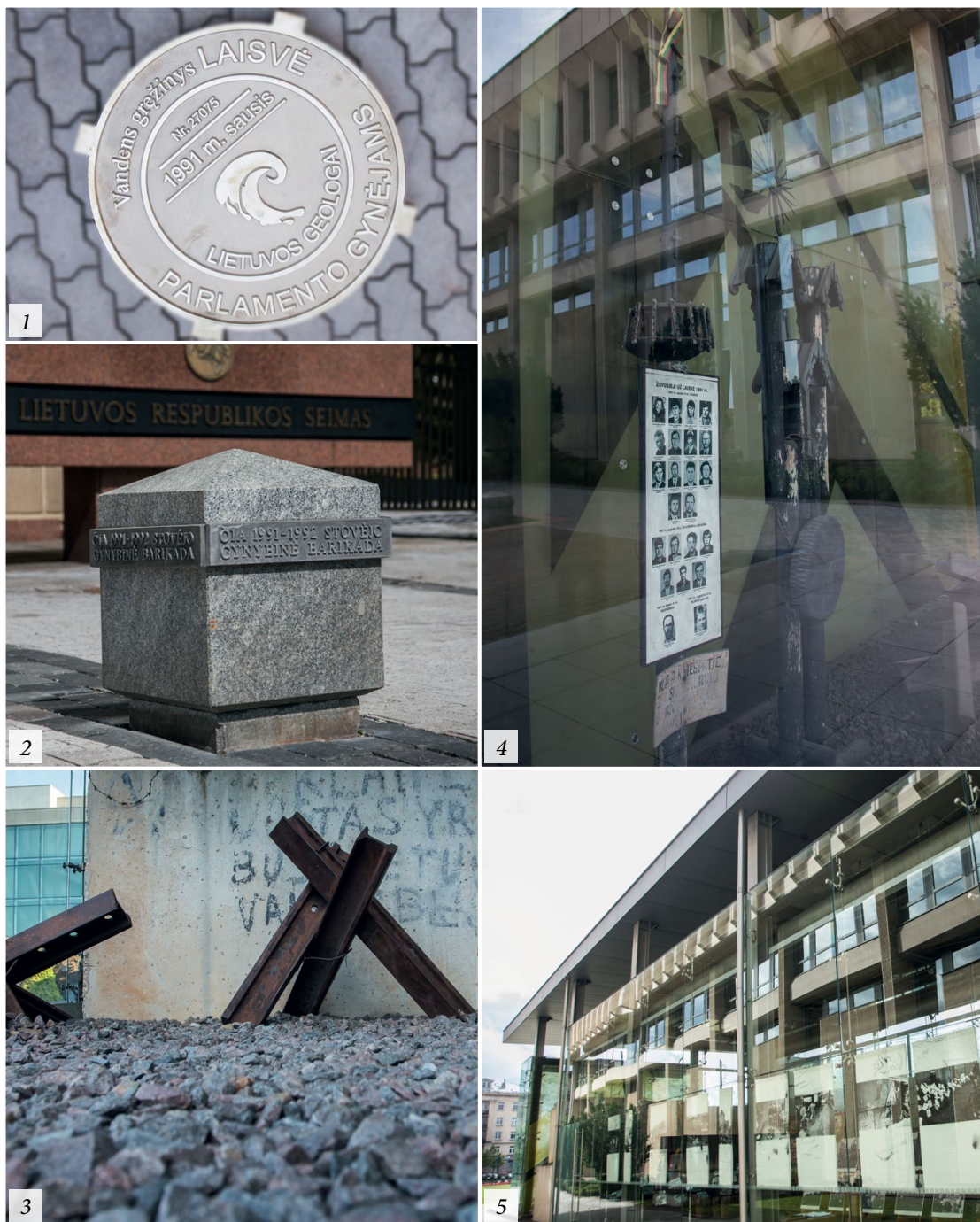
Seimo III rūmuose (Nepriklausomybės a.) dirba Seimo komitetai, techninės tarnybos, yra įvairioms konferencijoms pritaikyta Konferencijų salė (2 aukšte).

2007 m. įgyvendintas dar vienas ilgai puoselėtas projektas – pastatytas memorialas Sausio 13-osios aukoms atminti (architektas Kęstutis Kisieličius). Barikadų fragmentas, kaip istorinius įvykius liudijantis paminklas, ties vakariniu Seimo rūmų fasadu stovėjo nuo 1991 m. Dailininkas Vytautas Navickas, surinkęs fotografuotą medžiagą, 2002 m. tiksliai restauravo užrašus bei iliustracines detales, paliktas parlamento gynėjų, pastačiusių betono užtvartas ir budėjusių prie parlamento 1991-aisiais. Erdvinis stiklo statinys dengia barikadų fragmentą ir koplytstulpį.

Lietuvos Seimas yra vienintelis parlamentas pasaulyje, turintis tokio tipo paminklą, skirtą kovai už Laisvę, valstybingumą ir parlamentarizmą atminti. 1991 m. valstybę atkūrusiam parlamentui iškilusią grėsmę ir jo gynybą primena 18 granito stulpelių, žyminčių Seimo rūmus juosusių barikadų vietas.

Sausio 13-osios memorialas – paminklas lietuvių tautos kovai už Laisvę, valstybingumą ir parlamentarizmą įamžinti. Į memorialą integruoti prie Seimo rūmų išlikę parlamento gynybinių įtvirtinimų fragmentai ir įrengta Laisvės gynėjų atminimui skirta ekspozicija. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Parlamento gynybą 1991–1992 m. liudijantys ženklai Seimo rūmų eksterjere: Seimo rūmų vidiniame kieme simboliniu bronziniu dangčiu uždengtas parlamento gynėjų iniciatyva 1991 m. sausio mėn. išgręžtas 30 metrų gylio autonominis vandens gręžinys, Lietuvos geologijos tarnybos Žemės gelmių registre įrašytas pavadinimu „LAISVĖ“ (1); stulpelis, žymintis gynybinių barikadų vietas (2); Sausio 13-osios memorialo detalės (3–5). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Atmintis gyva, nes liudija: paminklinis akmuo savanoriui Artūrai Sakalauskui, žuvusiam per incidentą su sovietų kareiviais prie Seimo rūmų 1991 m. rugpjūčio 25 d. (1); Laisvės varpas, sovietmečiu išsaugotas Kauno ketaus liejyklos darbuotojų, primena iškovotą brangiausią vertybę – valstybės Nepriklausomybę (2); Laisvės gynėjų dienos išvakarėse rengiamas tradicinis budėjimas prie atminimo laužų (3); išdaužtas langas Seimo I rūmuose primena į 1991 m. sausio 8 d. „Jedinstvo“ surengtą nesėkmingą bandymą nuversti lietuvių tautos išrinktą parlamentą (4). LRSA nuotr., aut. Dž. G. Barysaitė (2–3) ir O. Posaškova (1, 4)

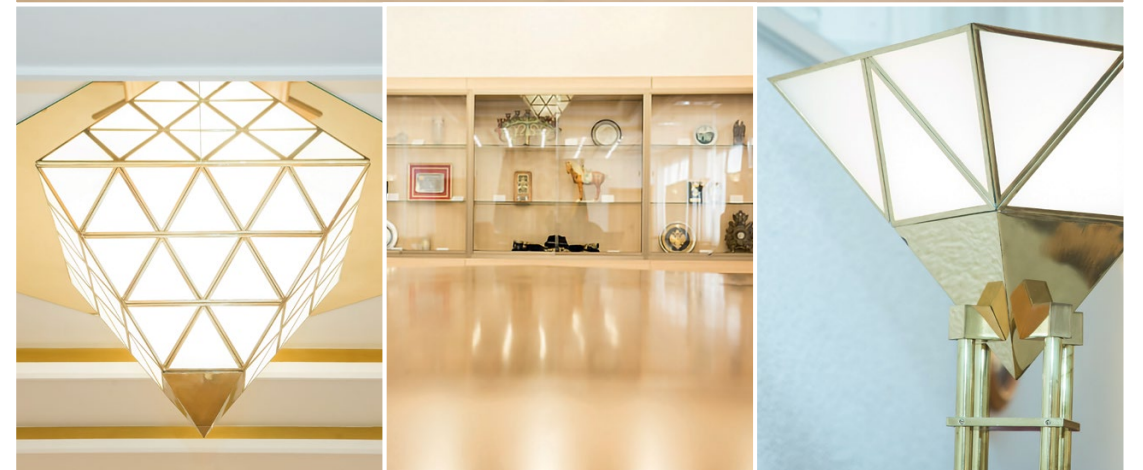
Kovo 11-osios Akto salė (Seimo I rūmai) – vieta, kur 1990-aisiais buvo atkurta Lietuvos Nepriklausomybė.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo posėdžių salė – pagrindinė įstatymų leidžiamosios institucijos darbo vieta. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

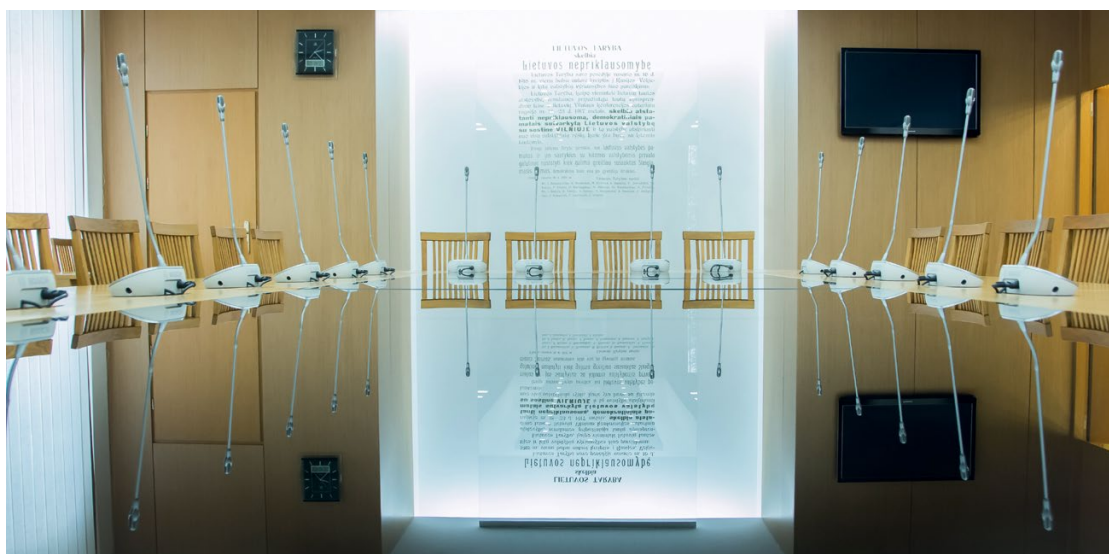
Seimo Pirmininko kabinetas – visų po Nepriklausomybės atkūrimo parlamento vadovų darbo vieta, išskyrus 1992–1997 m., kai šiame kabinate buvo įsikūręs Prezidentas. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Algirdo Mykolo Brazausko salėje sutinkamos Seimo svečių delegacijos ir įrengta pirmojo po Nepriklausomybės atkūrimo Prezidento A. M. Brazausko gautų dovanų ekspozicija. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

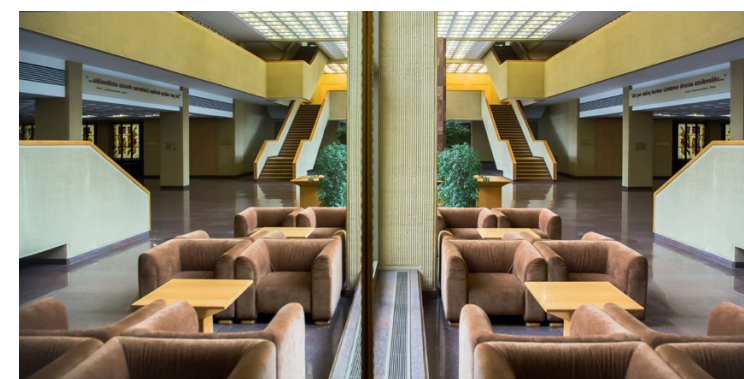

Vitražo galerijoje eksponuojamos parlamentarizmo istoriją ir valstybingumą pristatančios parodos.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo I rūmų interjero detalės.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo salių interjeras suformuotas pristatant svarbius Lietuvos valstybingumo raidos faktus. Konstitucijos salėje (1), kurioje 1992 m. pasirašytas Konstitucijos priėmimo aktas, supažindinama su pirmaisiais visuotiniais rinkimais, moderniojo parlamentarizmo pradininku Steigiamuoju Seimu, Tautos solidarumu 1991 m. sausio mėn., Konstitucijos patvirtinimu. Lietuvos Tarybos salės (2) interjerą sudaro Lietuvos Tarybos, pasirašiusios 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktą, veiklos detalės.
LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Vitražo galerijoje žvilgsnį prikausto originalus eksponatas – 300 tūkst. trispalvių draugystės apyrankių papuošti Gediminaičių stulpai. Tai Lietuvos jaunimo organizacijų 2015 m. inicijuotos akcijos „Lietuvai ir man“ dovana Lietuvai Nepriklausomybės atkūrimo 25-mečio proga. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

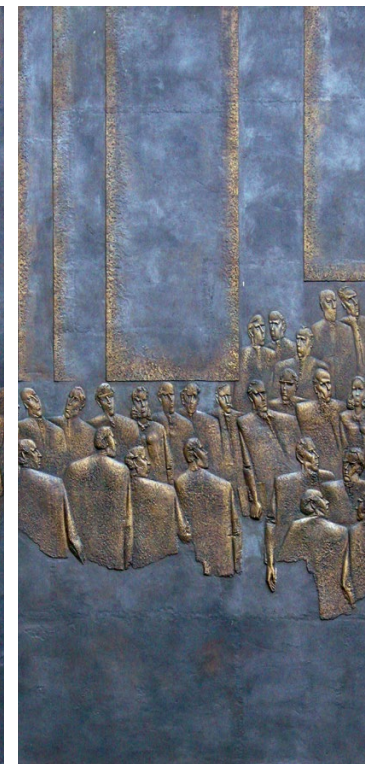
Kovo 11-osios Akto salę puošia dailininko Kęstučio Balčikonio kūrinys „Vytis saulės spinduliuose“ (sieninis pano, atliktas klasikine batikos technika, 1991 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Algirdo Mykolo Brazausko salę puošia dailininkės Reginos Sipavičiūtės kūrinys „Maloningoji“ (aplikacija, 1992 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

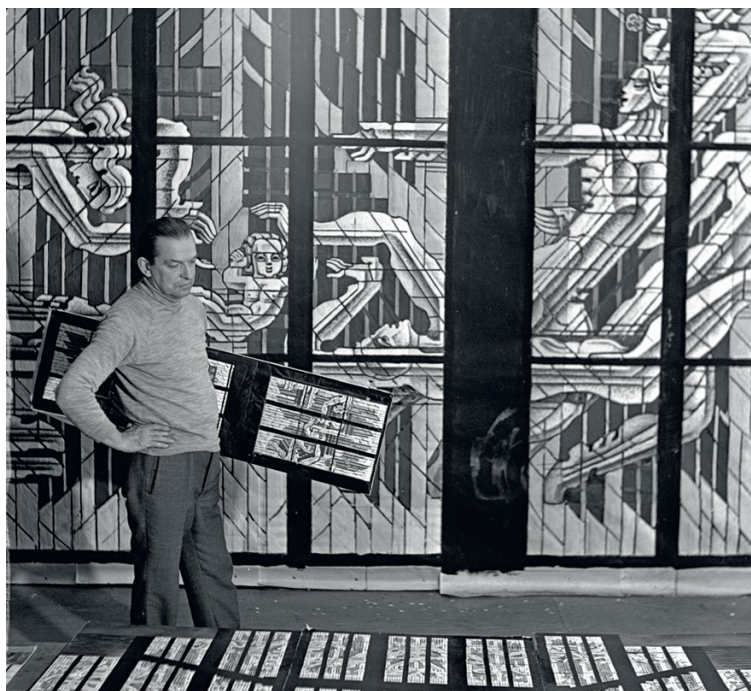
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanclerį, I Lietuvos Statuto rengėją Albertą Goštautą Seimo interjere įamžina dailininkės Janinos Malinauskaitės nutapytas portretas (drobė, aliejus, 2001 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

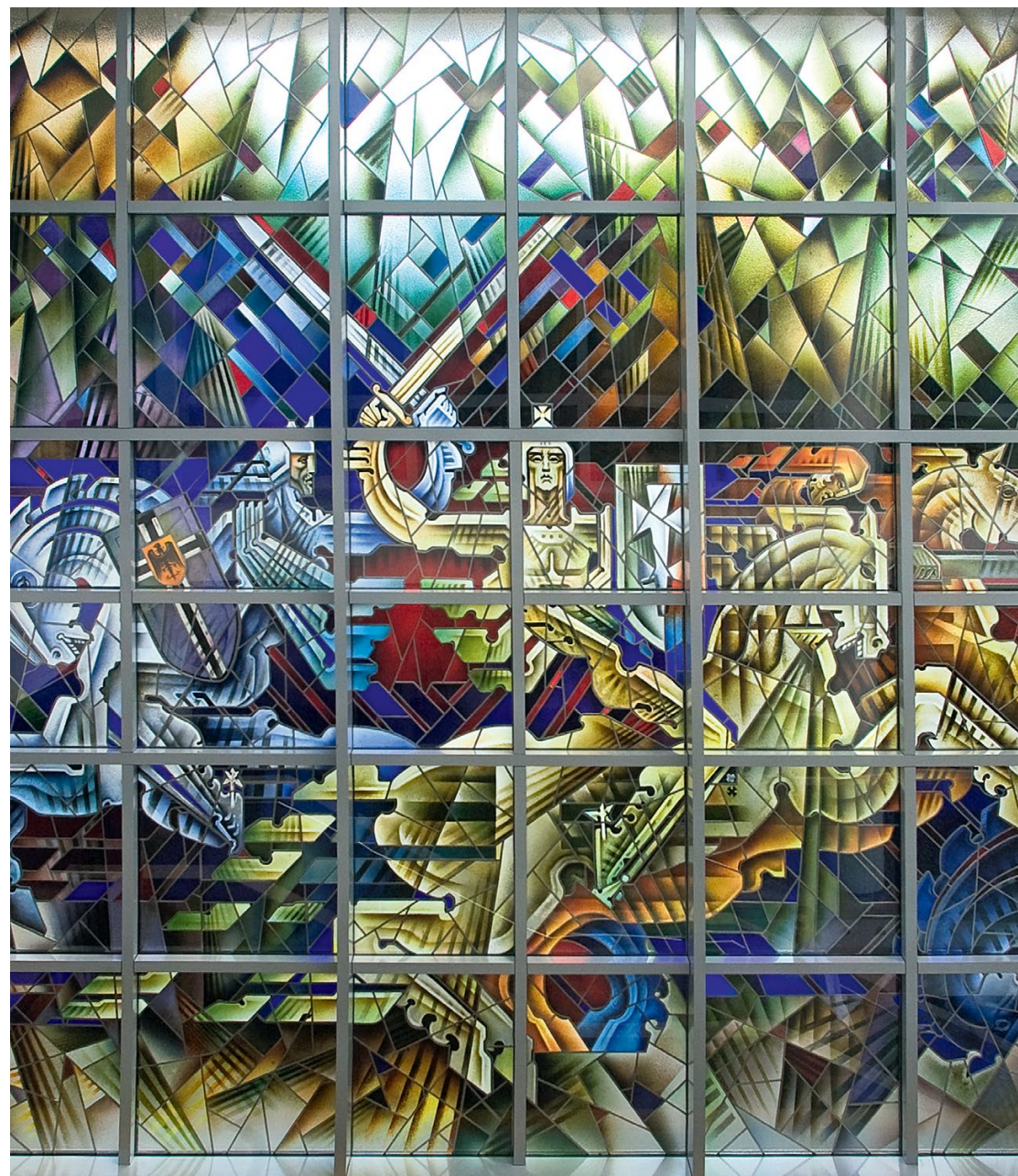
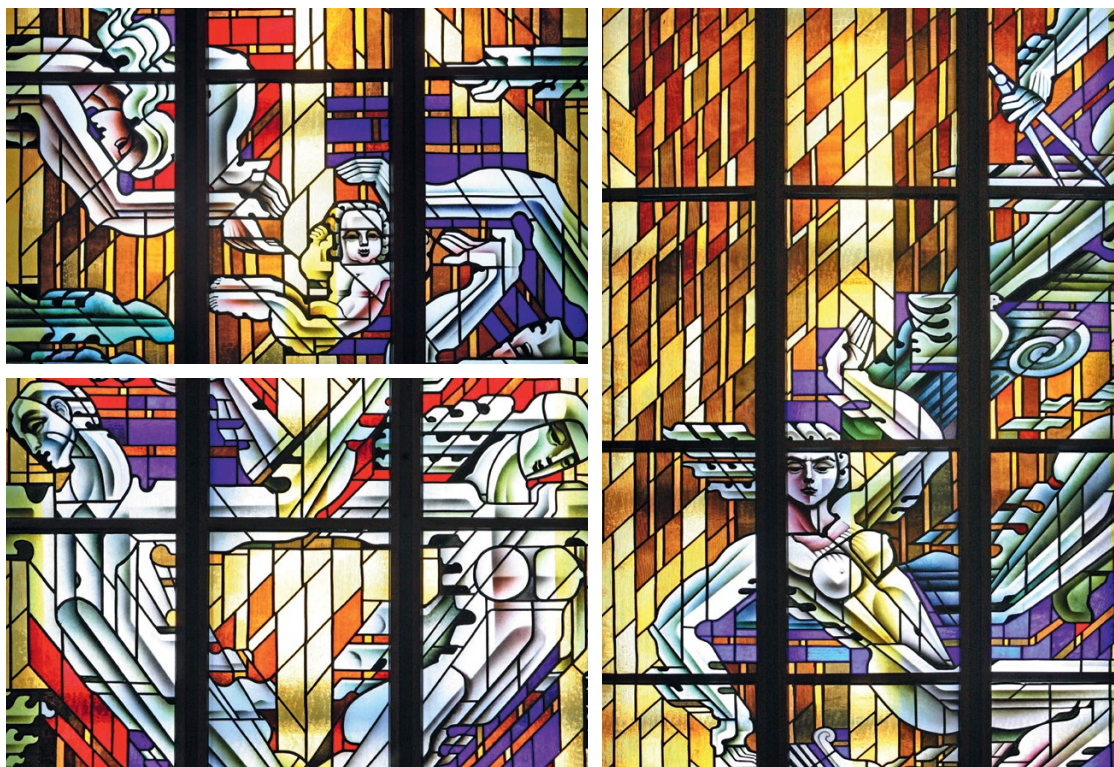
Seimo I rūmų Didžiojo kiemo eksterjerą puošia du monumentalūs, didžiausi iki šiol Lietuvoje sukurti skulptoriaus Stepono Šarapovo bronzos reljefai „Disputas“ ir „Kelias“ (1979–1981 m., 5,6 x 4,3 m). S. Šarapovas nespėjo įgyvendinti pradėtų kūrinių. Jam mirus jo darbą pratęsė skulptorius Dovydas Zundelovičius. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Seimo rūmų erdves puošia trys skulptorės prof. Daliutės Onos Matulaitės sukurtos skulptūros: „Grażina“ (bronzos, akmuo, 1991 m.), „Akivaras“ (bronzos, akmuo, 2002 m.) ir „Himnas ir herbas“ („Žirgo maudymas“) (bronzos, akmuo, 2003 m.). LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Dailininkas vitražistas prof. Kazys Morkūnas su vitražo „Šventė“ eskizais Seimo I rūmuose, 1981 m. LCVA nuotr., aut. A. Palionis

Seimo rūmų erdves puošia du dailininko vitražisto prof. Kazio Morkūno vitražai „Šventė“ (130 p.) ir „Žalgirio mūšis“. Seimo I rūmuose įrėmintas vitražas „Šventė“ (1981) yra vienas iš didžiausių vitražų Lietuvoje (180 kv. m). Menininkas sugalvojo tokią kompoziciją, kurioje buvo galima kalbėti ne realistinėmis, o simbolinėmis mokslo, meno figūromis ar motinystės alegorijomis. Praėjus trims dešimtmečiams Seimo II rūmuose atidengtas vitražas „Žalgirio mūšis“, skirtas 600-osioms šio istorinio mūšio metinėms. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

Iš užsienio delegacijų Seimui įteiktų dovanų ir suvenyrų ekspozicijos. LRSA nuotr., aut. O. Posaškova

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

2020 02 25

Išleido Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija,
Gedimino pr. 53, LT-01009 Vilnius

Spausdino UAB „Petro ofsetas“
Naujoji Rionų g. 25C, LT-03153 Vilnius

LIETUVOS RESPUBLIKAI – 100

2020-IEJI – STEIGIAMOJO SEIMO
ŠIMTMEČIO METAI

1920

1990

2020

9 786098 143133